

STEP ON STEP/

BCN
TTN
XAU
18- 19

International
Laboratory
of
Collaborative
Architecture

Laboratori Internacional d'Arquitectura Col·laborativa/

STEP ON STEP / BCN+TTN+XAU 2018-19

- Coordinació general: Xavier Barreda
Coordinació tècnica: Victoria Tous & Andrea Martín
- Equip docent: Karin Hofert
Judit Taberna
Queralt Garriga
- Agraïments: Mr. Abdelali El Bakali, Cap de Medi Ambient de la Municipalitat de Chefchaouen
Mr. Ben Yakoub, Arquitecte de la Municipalitat de Chefchaouen
Mr Mohamed Sefiani, Alcalde de la Municipalitat de Chefchaouen
i
L'École Nationale d'Architecture de Tétouan
- Maquetació dossier: Victoria Tous
- Fotografia: Judit Taberna i Karin Hofert.

Informació preliminar de les places Hauta i Bab Souk gràcies a Lidia Serrano, Jordi Olivella i Victoria Tous, a l'obra "Laboratori Internacional d'Arquitectura Col·laborativa 2017 - 2018".
(AlKaria + Base-A + UPC)

ISBN: 978-84-9880-779-0

Organitzat per:

Amb el suport de:

AlKaria

Base-A

ETSAB-UPC

Ajuntament de L'Hospitalet

COMMUNE
DE CHEFCHAOUEN

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA
BARCELONATECH
Centre de Cooperació per al Desenvolupament

ÍNDEX

Introducció/	Preliminars.....	pg. 04
	Definició dels llocs.....	pg. 05
	Elecció d'estudiantat.....	pg. 06
	El Workshop.	pg. 07
La metodologia/	Workshop de disseny Internacional: aprendre fent.....	pg. 12
La Medina de Chefchaouen/	Territori: geografia i geomorfologia.....	pg. 21
Els projectes/	Dbendiben	pg. 28
	El Hauta	pg. 52
	Al Zaituna	pg. 80
	Bab Suk	pg. 112
Conclusió/	pg. 132
Crèdits/	pg. 136

Introducció

Preliminars

El Març de 2018, l'ETSAB-UPC va oferir al professorat d'Arquitectura l'oportunitat de participar en un taller de cooperació al Marroc. L'ONG AIKària i l'associació Base-A van ser les organitzadores i promotores del taller i les que van tenir contactes locals per fer possible l'experiència.

L'única manera d'assegurar que un taller amb l'estudiantat sigui exitós per a totes les parts implicades és preparar i preveure tots els aspectes que abasteixen el treball per a la cooperació i el desenvolupament. Per aquest motiu, durant el mes de Març del 2018, tres professores seleccionades juntament amb l'ONG AIKària i l'associació Base-A van acudir al Marroc per visitar les diferents ciutats i agents locals que podrien formar part del projecte i definir les activitats a desenvolupar. Vam visitar les ciutats de Tànger, Tetouan i Chefchaouen.

I per altra banda, vam parlar amb l'alcalde i amb diferents persones tècniques de la Municipalitat de Chefchaouen. Les dates del Workshop d'estiu també van ser programades del 9 al 18 de juliol de 2018.

Definició dels llocs

Les entrevistes amb l'alcalde i l'equip tècnic de Chefchaouen van ser molt importants per fixar els llocs de la Medina de Chefchaouen per treballar sobre alguns dels problemes a resoldre. La visita als quatre espais públics proposats va ser indispensable per definir el format del Workshop d'estiu. Una entrevista complementària amb un professor marroquí especialitzat en patrimoni va ser molt útil per aclarir aspectes tècnics determinants del Workshop. Els llocs escollits van ser quatre llocs a la Medina de ChefChaouen: Al Hauta, Bab Suk, Dbendiben i Al Zaituna.

Visitar el lloc ens va permetre a les professores preparar tota la informació per a fer un Workshop exitós.

Elecció de l'estudiantat

Com a professores entenem que part del procés d'aprenentatge de l'estudiantat es fa entre el propi estudiantat. Per tant, vam considerar que era molt important que l'alumnat de l'ETSAB/V realitzés el taller juntament amb l'alumnat d'arquitectura local. La facultat d'Arquitectura més propera és l'École Nationale d'Architecture de Tetouan. Al març vam visitar la Universitat i vam tenir una reunió amb el degà. També vam tenir l'oportunitat d'explicar el Workshop que vam estar preparant per a l'estiu a l'estudiantat. Al final de la presentació, vam poder recollir els correus electrònics de tot l'alumnat interessat a participar. Molt estudiantat de l'École Nationale d'Architecture de Tetouan va mostrar interès per formar part del Workshop.

Al mes de maig es va fer una selecció d'alumant a partir dels seus mèrits acadèmics. Finalment, set persones d'ENA Tetouan van ser escollides per rebre beques d'alumant per al Workshop. Al final del Workshop d'estiu van assistir vint persones de l'estudiantat de l'ETSAB/V-UPC, set persones de l'estudiantat d'ENA Tetouan, tres professores de l'ETSAB-UPC i dos membres de l'associació Base-A.

El workshop

A partir del treball que es va fer i de les 27 persones de l'estudiantat de les dos Universitats que participaven, la durada del treball es va establir en nou dies i l'alumnat es van dividir en 4 grups mixtos i transversals quant a la seva edat i la seva Universitat d'origen.

Els treballs inicials d'anàlisi i el primer contacte amb el lloc van ser realitzats per tot l'estudiantat dividit en 8 grups. Després de revisar aquests primers resultats, vam assignar els llocs per treballar als diferents grups, que es van unir deixant 4 grups de 6 a 7 persones.

Segons els problemes detectats pels diferents grups i els requisits formulats per la Municipalitat, el veïnat / persones usuàries, i la seva pròpia observació, van desenvolupar les seves propostes de rehabilitació i millora. Va ser un gran repte per a l'estudiantat tenir l'oportunitat d'explicar els projectes a la Municipalitat. L'últim dia del Workshop vam tenir una sessió oberta en què van participar diferents persones tècniques de la Municipalitat. La seva resposta va ser molt positiva i va mostrar interès per dur a terme alguns dels projectes proposats en el futur.

El fet que el Workshop estigués ben definit des del principi era crucial per als bons resultats de les propostes i la valoració positiva de tots l'alumnat i entitats que van participar en el Projecte.

La metodologia

ECOLE
NATIONALE
D'ARCHITECTURE
DE TETOUAN
&
ESCOLA
TECNICA SUPERIOR
D'ARQUITECTURA
DE BARCELONA

2018/ 26-30 MARS

LABORATOIRE
INTERNATIONAL
D'ARCHITECTURE
COLLABORATIVE

TETOUAN IN-LAB

Workshop de disseny Internacional: aprendre fent

L'ETSAB té una llarga i intensa tradició en l'organització i participació en tallers internacionals. Forma part de la nostra política internacional. Estem en el convenciment que a l'ETSAB, el fet de treballar conjuntament amb persones de diferents àmbits culturals, socials i geogràfics és una excel·lent formació per a alumnat i professorat. Per això, l'ETSAB va acollir la idea de les ONG Base-A i AlKaria per organitzar un taller al Marroc amb estudiantat de la nostra escola i de l'École d'Architecture de Tétouan. La proposta es va fer encara més atractiva suggerint un lloc de treball apassionant: l'antiga Medina de Chefchaouen i el seu espai públic.

Una activitat de taller sol ser un treball a temps complet per a la majoria de les persones participants, inclòs l'equip de professorat, centrant a tothom en el mateix tema. Sempre obre la mentalitat, permetent analitzar i discutir qüestions de tota mena de punts de vista. Obliga a pensar amb precisió i explicar clarament. Millora l'establiment de compromisos: tan referits als continguts del treball com a la manera de dur-los a terme. És una oportunitat per treballar de manera transversal o fins i tot interdisciplinària. Amplia la xarxa social i professional de totes les persones participants. És a dir, els tallers internacionals tenen un rendiment molt alt que justifica tot l'esforç necessari per organitzar-los.

A Chefchaouen vam tenir l'oportunitat de conèixer una altra cultura, compartir diferents ensenyaments i coneixements de fons, fins i tot costums, i l'experiència de buscar llocs comuns i treballar conjuntament ha estat absolutament positiva.

Treballar en un entorn arquitectònic divers estimula la reflexió. Pot ser que tingui a veure amb aspectes culturals i històrics, les condicions climàtiques i la tradició de la construcció. Tots aquests factors obtenen respostes diferents, per la qual cosa hem de ser persones despertes i permeables per poder integrar-los en el procés de disseny. Conèixer el magnífic espai urbà de Chefchaouen i la seva gent proposant una seqüència d'intervencions relacionades a la seva antiga Medina ha estat una experiència molt enriquidora.

Un Workshop Internacional inclou també tota mena de coneixements, alguns no relacionats directament amb el compromís acadèmic, però no menys valuosos. La nostra contribució futura a millorar els llocs on es desenvoluparà la vida descansarà també en la nostra capacitat d'observar i reflexionar sobre la realitat, tan diversa com sigui aquesta. L'escassetat introdueix intensitat. Et fa introduir prioritats, desfer-se de tot allò que no és essencial o no contribueix al desenvolupament del projecte. El temps limitat t'impulsa per a arribar a conclusions clares i permet presentar un resultat sintètic.

El disseny del Workshop té una forma clarament diferent de l'estudi actual, però comparteix la característica principal: una forma específica d'"aprendre fent" comuna a totes les Escoles d'Arquitectura del món. És la nostra pròpia pedagogia, on intentem assajar el funcionament dels estudis arquitectònics. Però si, a més, el Workshop funciona amb un lloc i un compromís reals, amb usuaris reals amb els quals es pot parlat i conversar, que va ser el cas, el resultat podria ser una experiència formativa única. En aquest sentit, el Workshop constitueix un mitjà extraordinari de transferència de coneixement, i, com en aquest cas, la cooperació internacional.

És llavors quan el Workshop es converteix en una veritable prova d'una oficina internacional: alumnat i equip de tutorització treballant en equip, com a col·legues o col·laboradors per a clientela real i persones usuàries reals. Tot l'equip d'estudi és -gairebé- igual. La tutorització, que no està obligada a atorgar cap mena de tarifa, només convenç amb raons. I com és la persona més interessada de totes en la realització del treball, ha de posar en pràctica una crítica constructiva. Això fa que el taller sigui un mitjà pedagògic tan valuós.

Com que un Workshop Internacional intensiu és una activitat que no passa cada dia i li agrada ser concloent en si mateix, hi ha una voluntat de documentar-la correctament. Per descomptat, el resultat no serà tan profund com una investigació a llarg termini, però probablement serà informació instrumental que s'utilitzi com a mostra o fins i tot fonament per altres investigacions més completes. Aquest és el propòsit d'aquesta publicació.

Aquesta és la feina feta, amb un resultat esplèndid, al Workshop de 2018. Agraïm a tot l'equip que ha participat, l'equip organitzador i, sobretot, a la Municipalitat de Chefchaouen, que ens ha donat l'oportunitat de viure i contribuir a una experiència tan sorprenent i enriquidora.

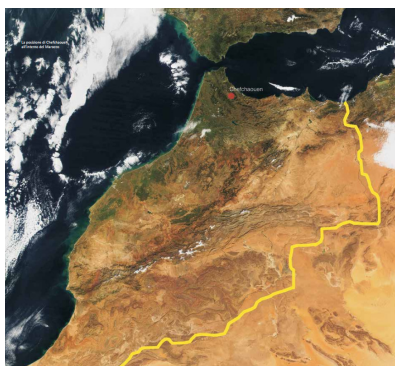
La Medina de Chefchaouen

Territori: geografia i geomorfologia

La província de Chefchaouen

La província es troba a l'extrem occidental de la serralada del Rif i s'estén des de la costa fins a les planes del sud-est. Té una superfície total de 4350 km², i està limitada per les províncies de Tetouan al nord, per Larache a l'oest i per Taounate pel sud-est. La ciutat de Chefchaouen està situada a 600 metres sobre el nivell del mar i al costat d'una muntanya amb un pendent mitjà del 12%, que provoca una caiguda de 250 metres entre la part més alta i la més baixa de la ciutat, donant-li un paisatge de gran valor amb les seves vistes sobre la vall i cap als cims de les muntanyes que l'envolten.

Les característiques topogràfiques del lloc van ser decisives en la formació de l'estructura urbana de la ciutat i la seva arquitectura.

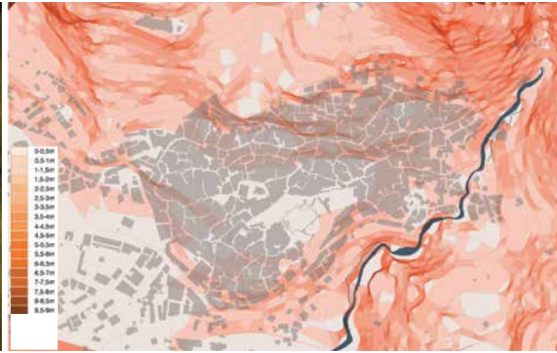

Clima

Les condicions geogràfiques de Chaouen expliquen el seu clima mediterrani, calent a l'estiu, fred a l'hivern i plujós a la primavera. La precipitació mitjana calculada durant 30 anys (1933-1963) indica que la quantitat mitjana d'aigua de pluja recollida a la ciutat és de 1000-1400 mm, amb una mitjana de 75 dies de pluja per any de mitjana intensitat. Des del punt de vista de la temperatura, la temperatura màxima és de 32°C, mentre que la temperatura mínima és de 5.3°C.

Plànol altimètric

Plànol pluviomètric

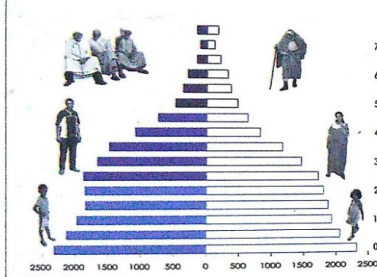
Població: origen ètnic

La població de Chaouen resulta d'una barreja de persones d'origen divers, que han arribat a la ciutat al llarg de la seva història. Els primers chaunís eren descendents de berbers, mentre que el 50% de la població original estava formada per milers de famílies andaluses, tant musulmanes com jueves, que van arribar del sud d'Espanya entre els segles XV i XVII. Actualment, la població original de Chaouen és acompanyada de residents estrangers que han adquirit una casa a la ciutat.

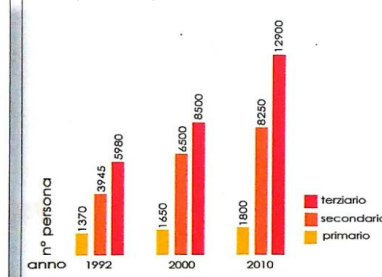
Context demogràfic

La primera estimació de la població de Chefchaouen, feta per C. de Foucauld al juliol de 1883, va suggerir una població d'entre 3.000 i 4.000 habitants. A la vespra de la colonització espanyola el 1920, la població era de 10.000 habitants. L'augment de la natalitat juntament amb la immigració de poblacions veïnes, augmenten el nombre d'habitants de Chaouen a 23.563 el 1982, o 42.914 el 1994 (19.567 dels quals a la Medina), un nombre que es manté aproximadament en el present.

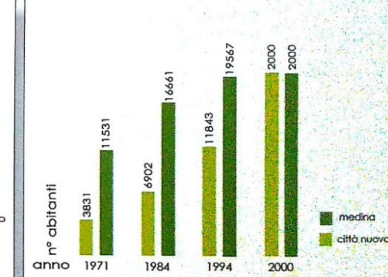
Piràmide de l'edat

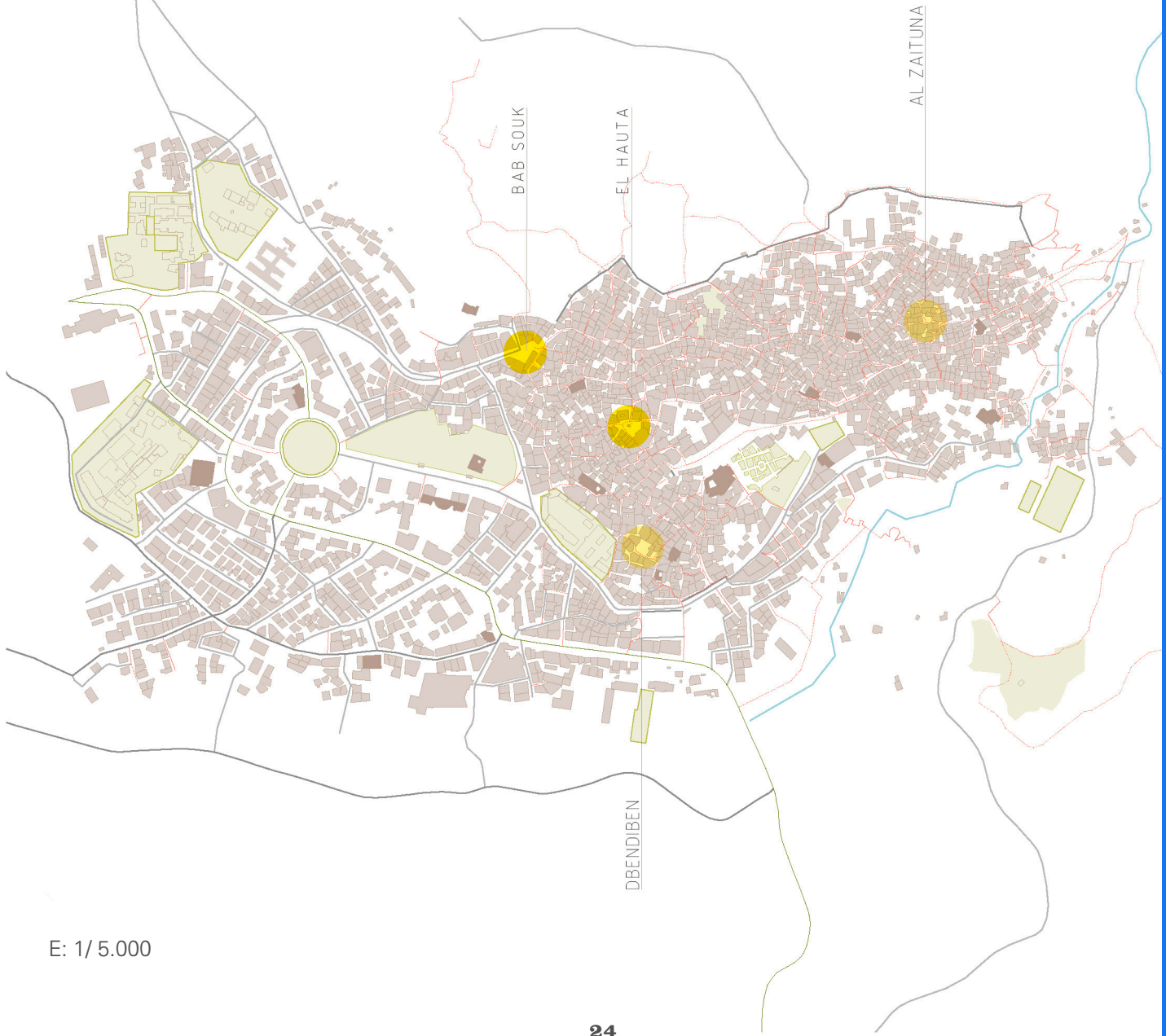
Ocupació de la població

Evolució del número d'habitants

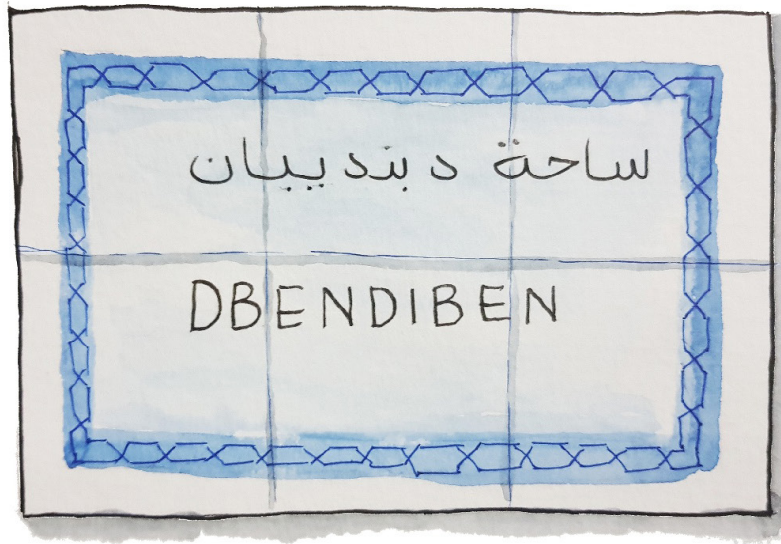

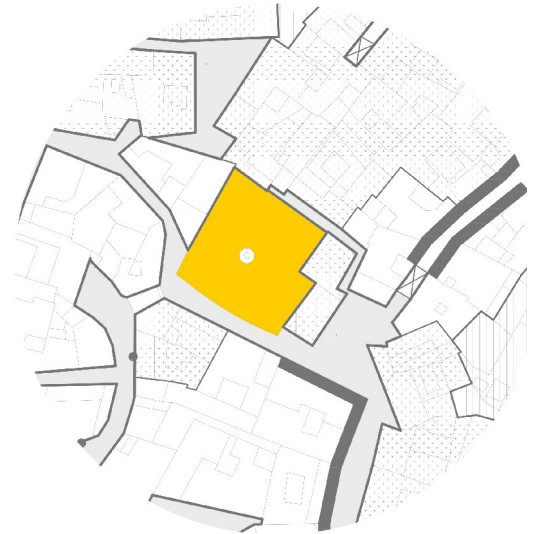
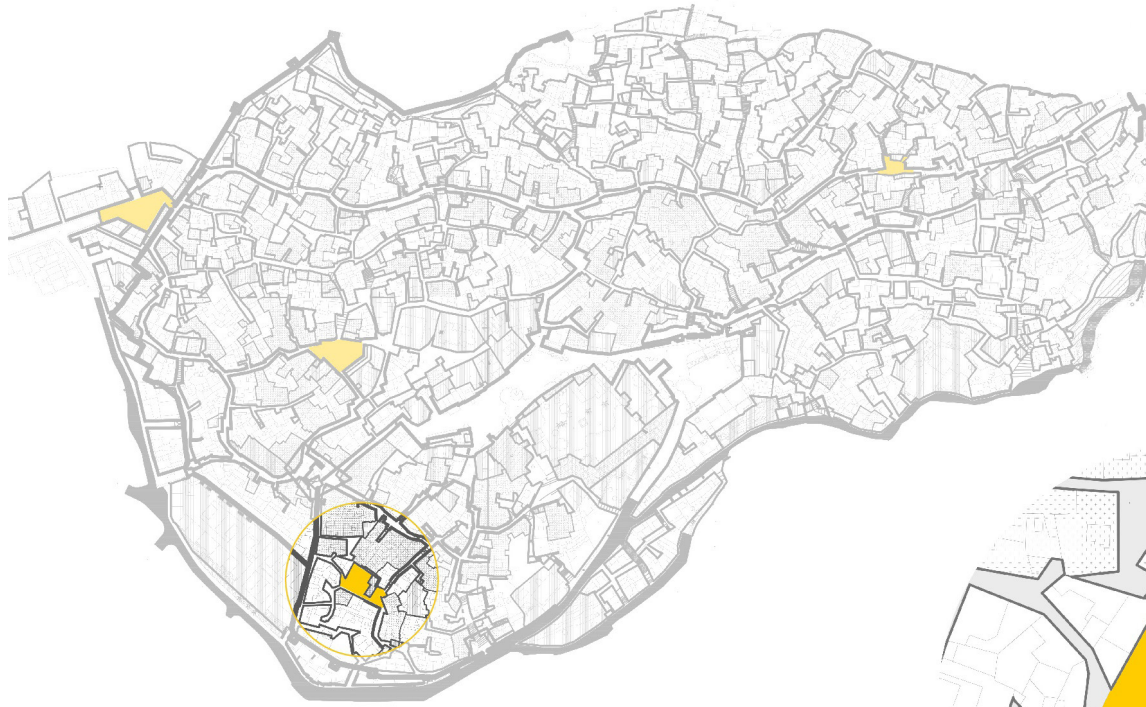

E: 1/ 5.000

Els projectes

L'adoberia Dbendiban va continuar funcionant fins a mitjans del segle XX. Les autoritats van decidir transformar-la a una plaça, ja que les escombraries s'acumulaven a les conques no utilitzades, causant problemes d'higiene i molèsties de les persones que vivien a prop.

El procés d'asseccament del cuir a les adoberies produeix una olor desagradable, així com una quantitat important d'escombraries, la qual cosa explica per què s'acostumen a construir properes a la paret de la Medina - de manera que els residus es poden treure fàcilment - i per què les cases properes poques vegades tenen una finestra o una porta que dona a l'adoberia. Però després que l'adoberia ja no estigués allà, els edificis que hi havia al voltant van començar a reajustar-se per obrir-se cap al costat on l'adoberia havia estat.

Plaça Dbendiben

Chefchaouen ha suposat a través del temps un important negoci comercial de cuir, i l'adoberia de Dbendiban va ser una de les moltes de la ciutat.

La matèria primera, especialment la pell de remugants, estava disponible a Chefchaouen i als seus voltants, fet que va animar a les persones dedicades a l'artesanía a participar en aquest comerç amb interès i fins i tot exportar els seus productes de cuir a la ciutat de Fes i el barri de Kharrazin, conegut com el lloc de comerç habitual de sabates i cuirs.

“Una vegada que les cases van començar a col·locar-se aquí, la comunitat més propera va començar a queixar-se del mal olor”

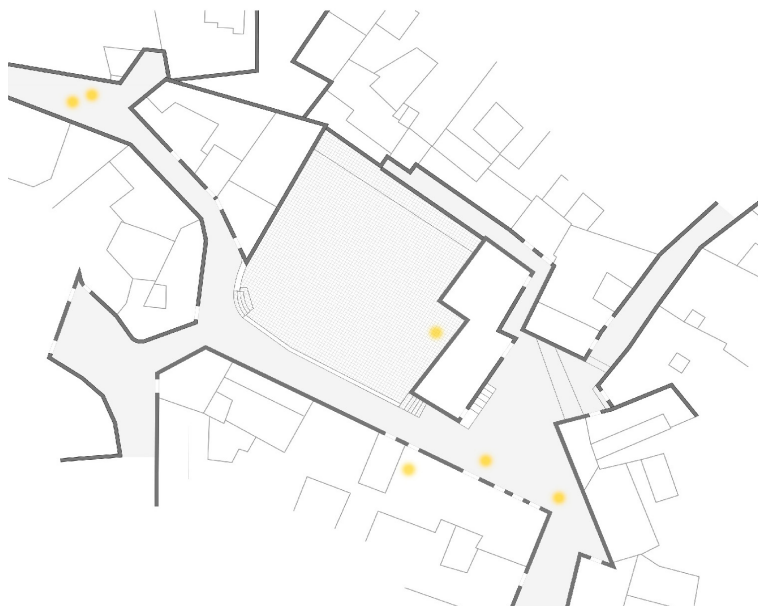
Mohamed, 45

“Aquest és el nostre únic lloc on jugar i ens agrada d'aquesta manera”

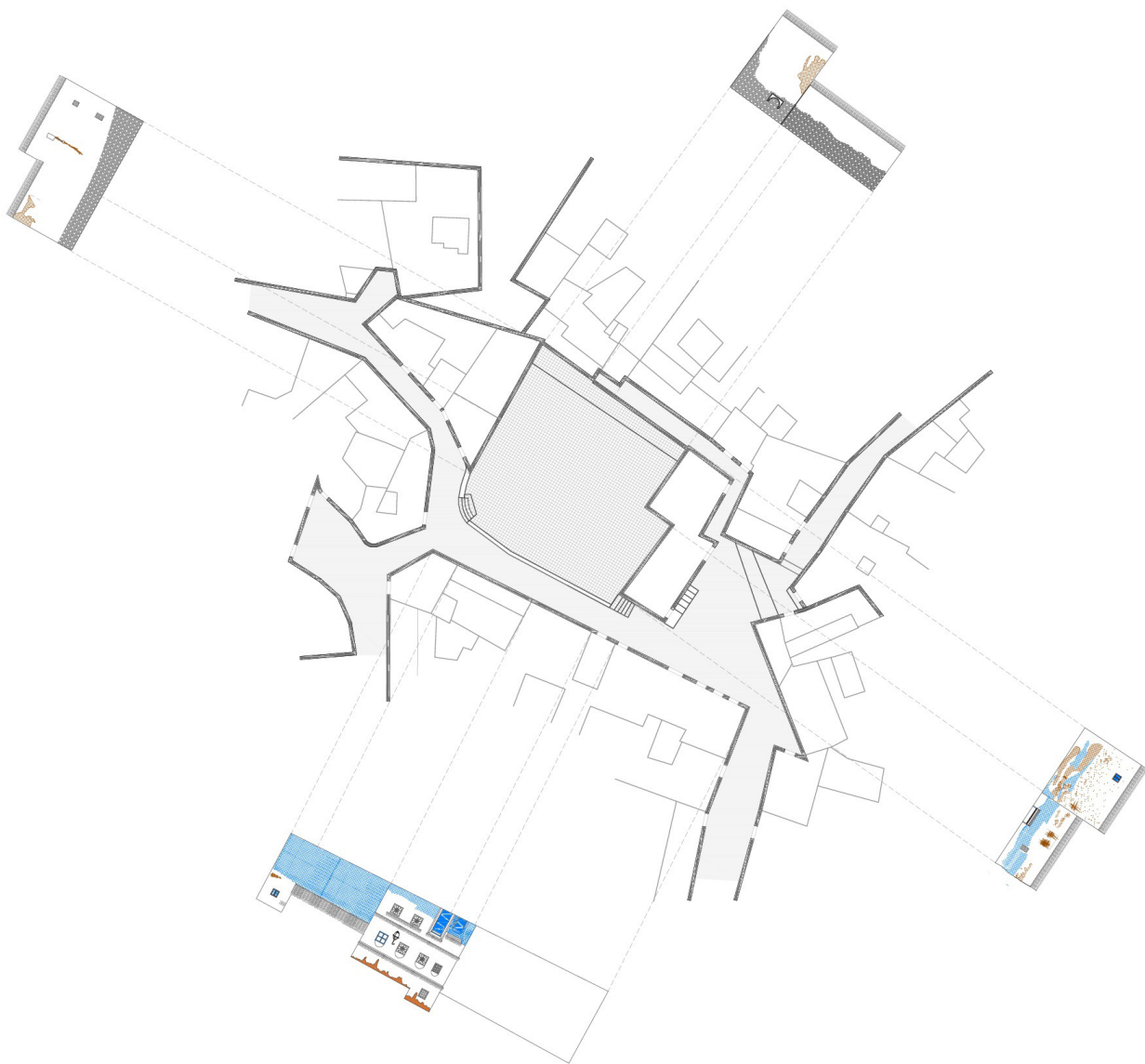
Adnan, 11

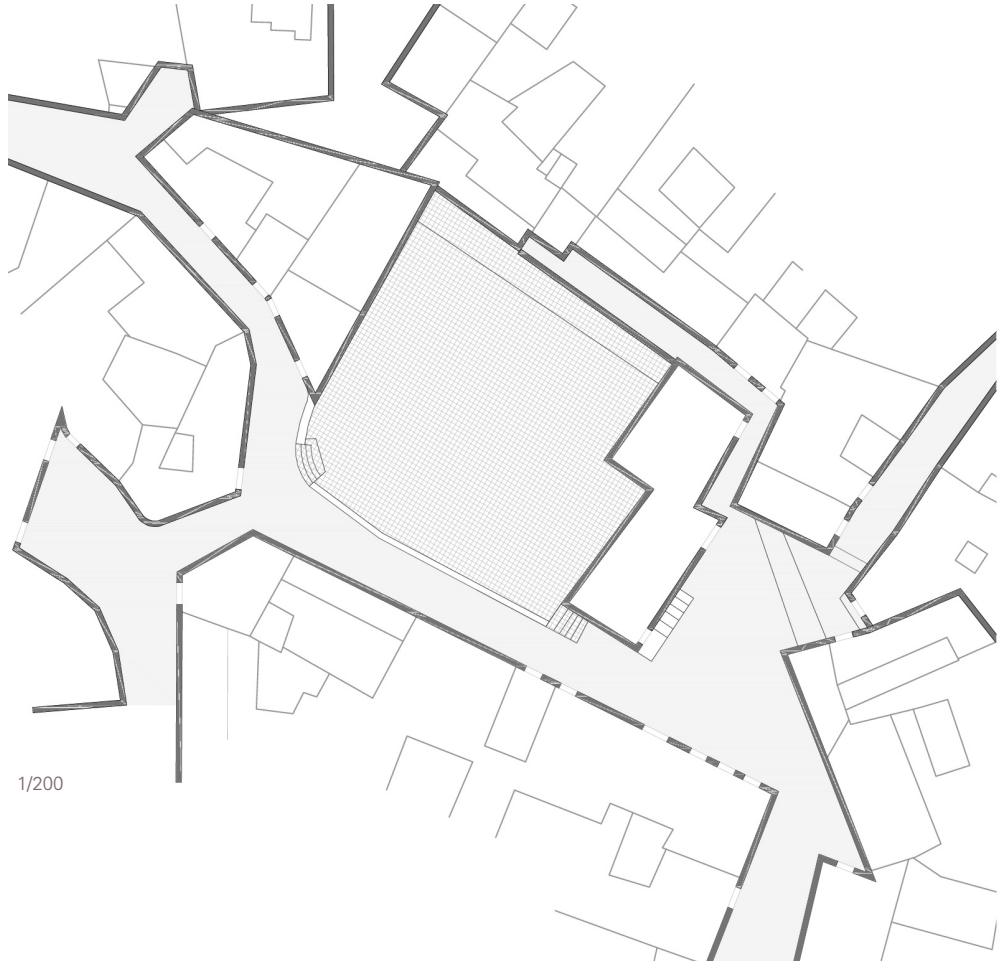
“La meua mare no em deixaria anar a jugar amb els altres joves perquè diu que és massa perillós”

Nejm Eddine, 6

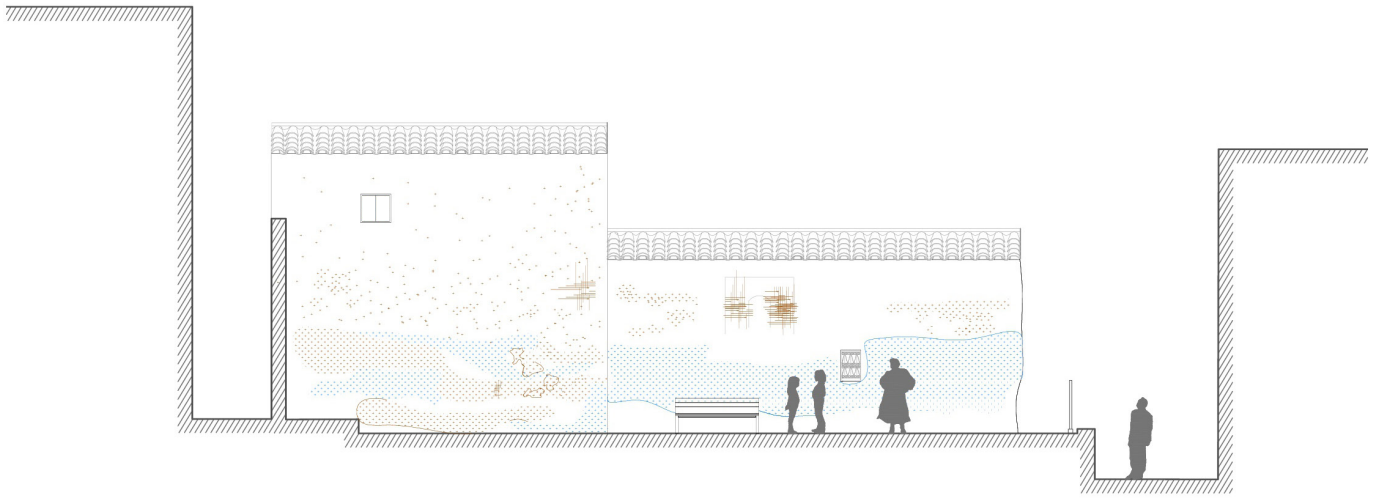

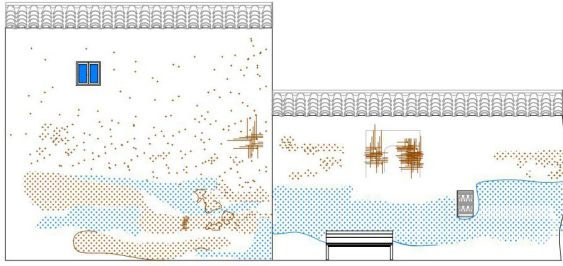

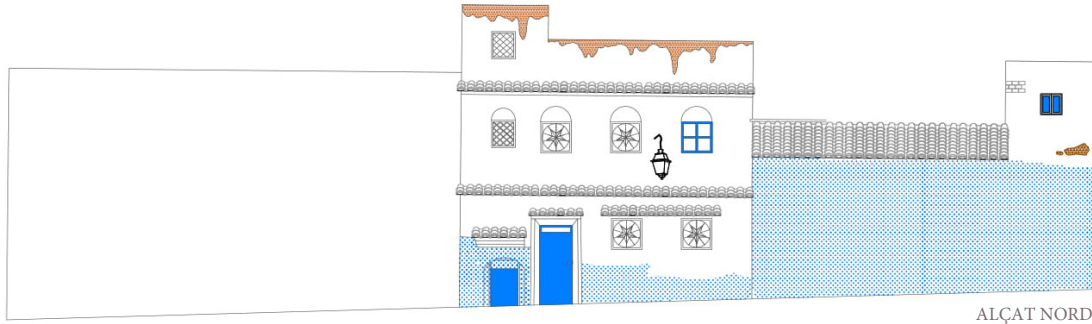
1/200

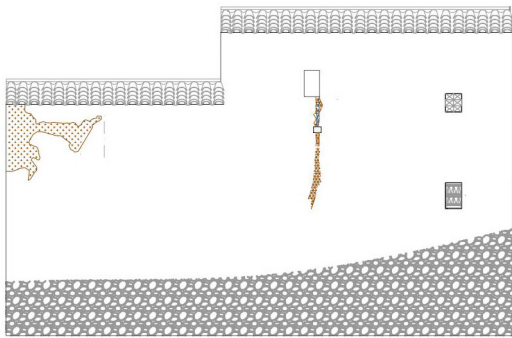
1/100

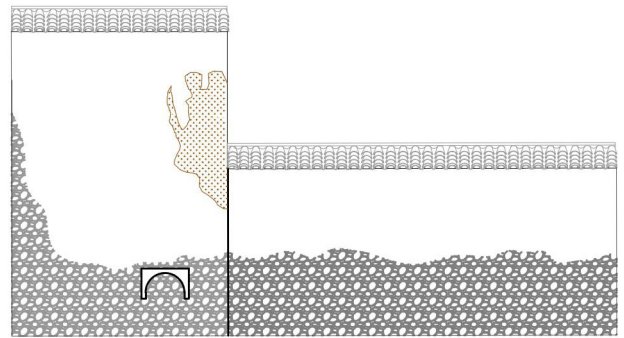
ALÇAT EST

ALÇAT NORD

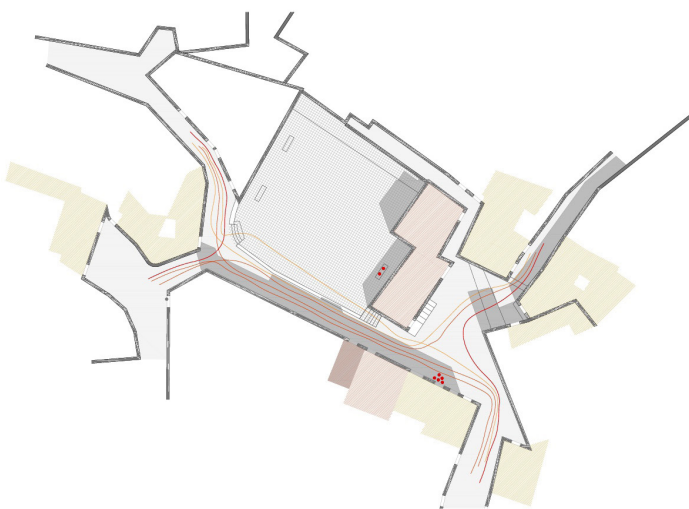

ALÇAT SUD

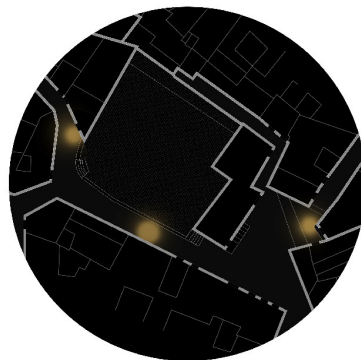

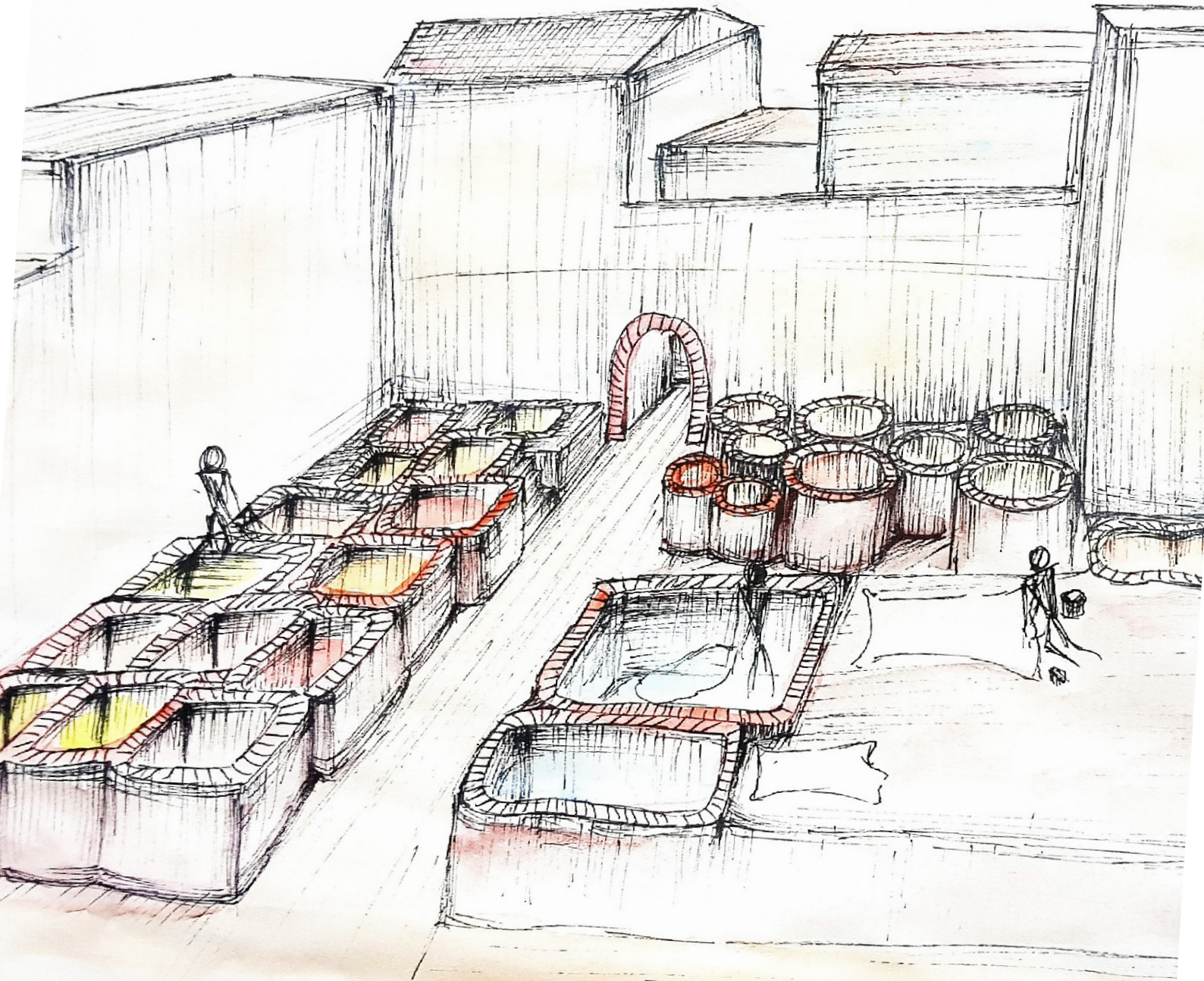
ALÇAT OEST

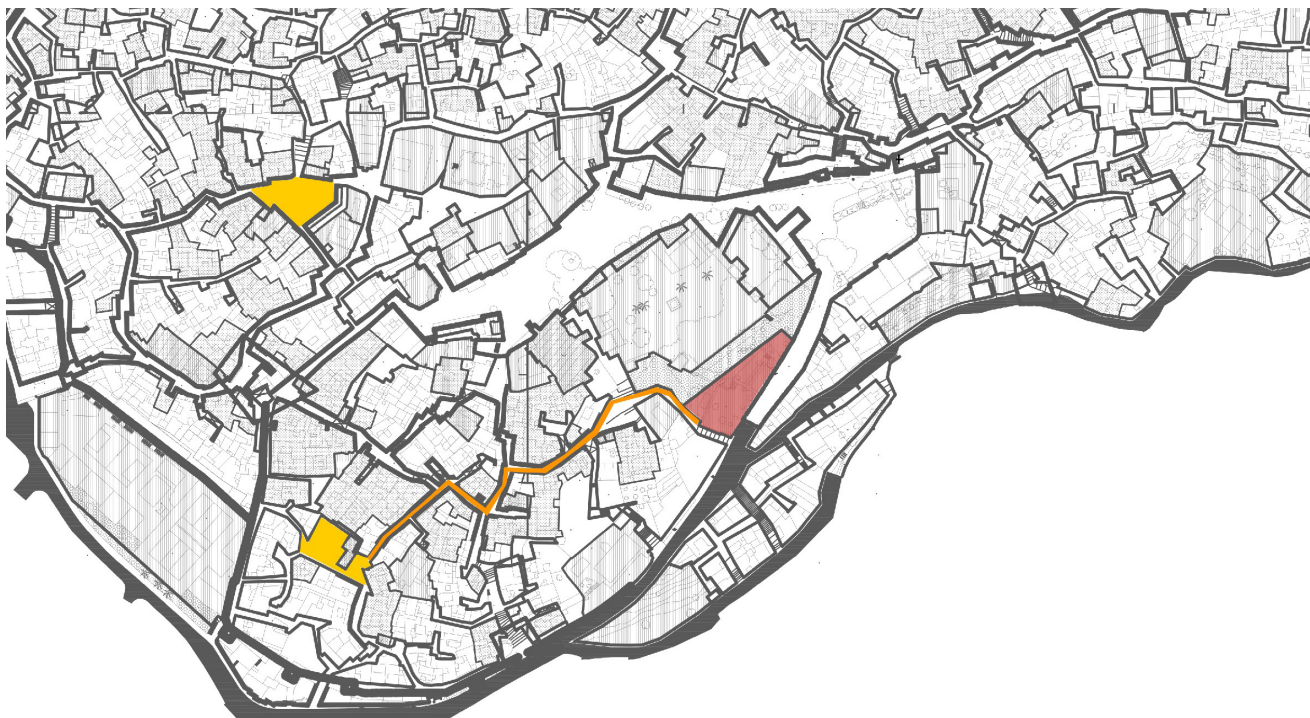
MATÍ

TARDA

La plaça Dbendiben és un lloc de trobada per a joves que viuen al voltant. Al llarg del dia, la imatge canvia i mostra les seves diferents cares. Aquest pas del temps està present tant en l'ús com en la forma de la plaça i, és en aquesta última petjada, on anem a saber d'on vénen les cendres presents. Tornant al passat trobem una història marcada per la tradició dels comerciants de cuir que caracteritzen la zona marroquina.

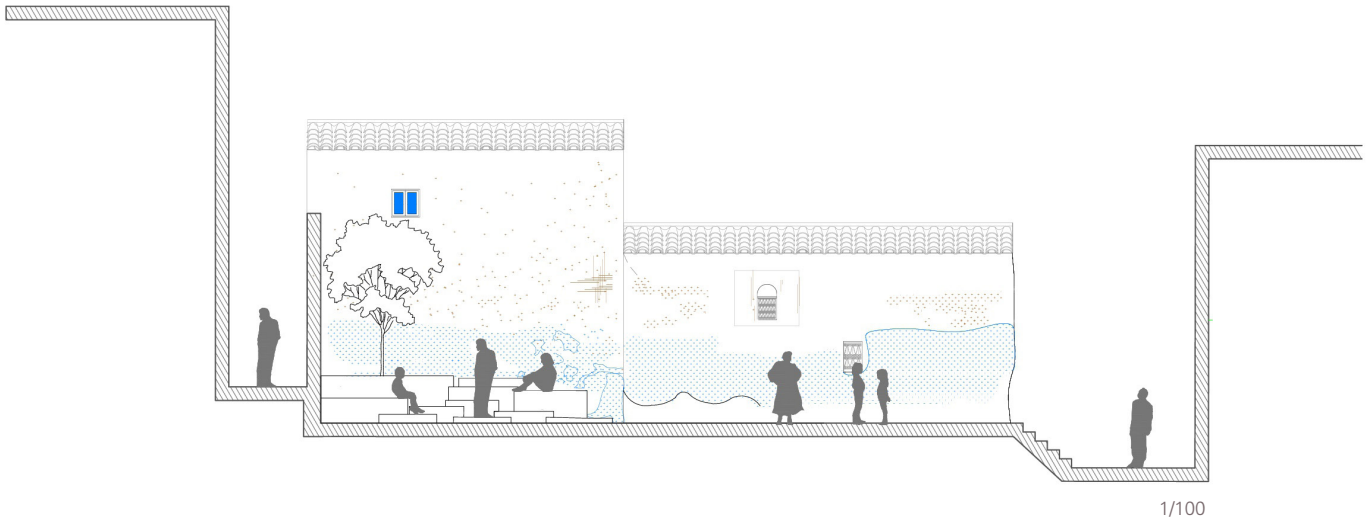
Atenent el passat i el present, la proposta pretén fer visible el passat proporcionant aquesta àrea amb materials del passat, fent-los arribar amb un nou ús, un parc de jocs.

Fer que aquest lloc sigui més habitable és la missió que tenim, oferir un espai públic segur i inclusiu per a tota la comunitat propera.

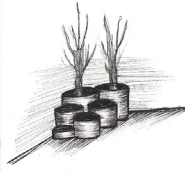
Per integrar el context històric a la plaça, s'han dissenyat dues propostes. La primera proposta explica la història a través de murals i dona més importància a l'element que genera ombra i refugi a la plaça a través de pèrgoles vegetals que es troben als carrerons de la paret. D'altra banda, la segona proposta interaccua amb els elements del passat per canviar el cuir treballat per elements que funcionen com a testos o com a jocs per a joves.

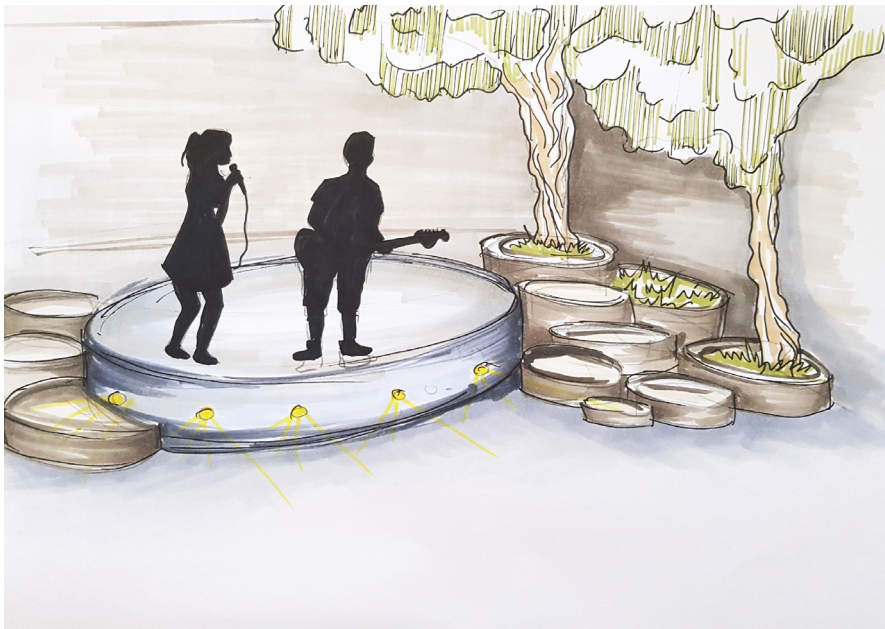
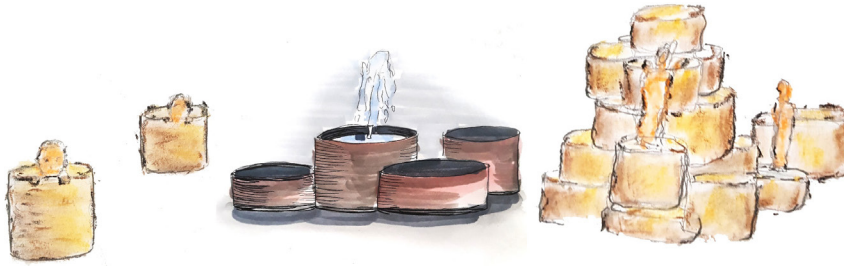
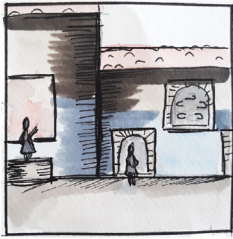

1/200

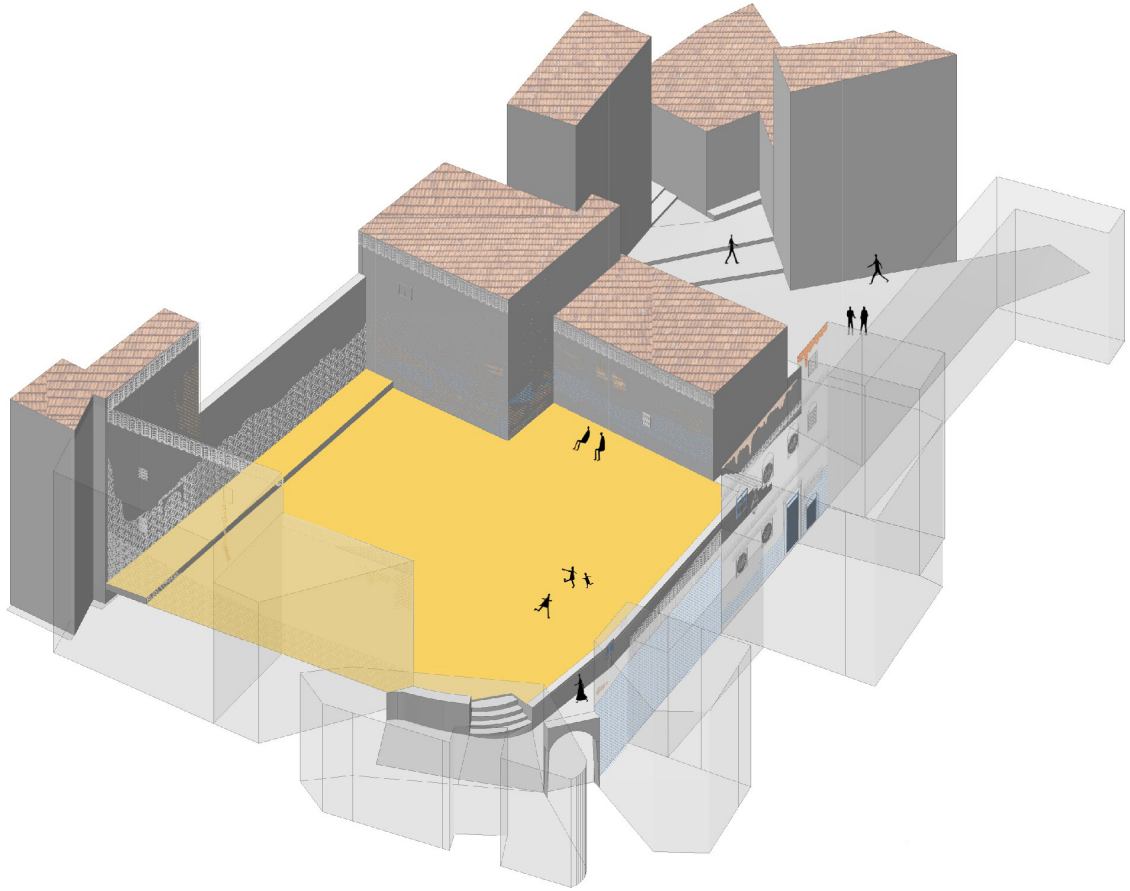
1/100

ساحة الهوتة

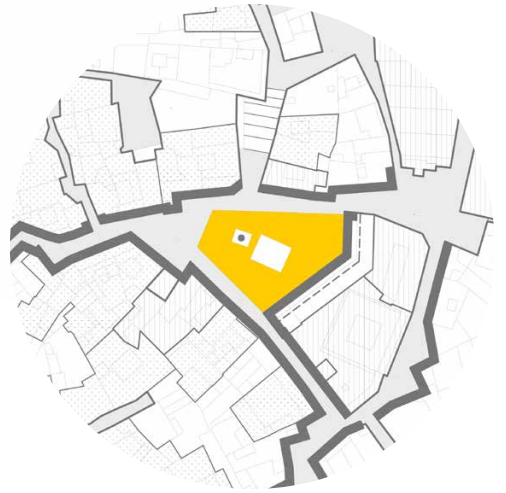
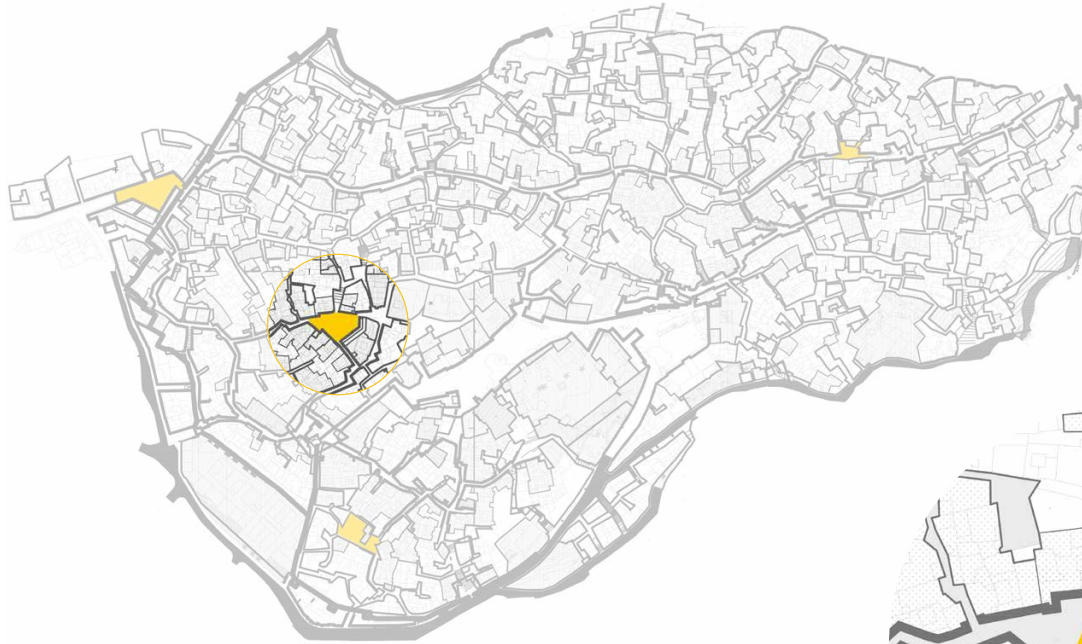
Plaza El Hauta

Al-Hawta Square

تعد هذه الساحة منسقا لساحة الخي وهي من
أكبر ساحات المدينة العتيقة

Esta gran plaza es un lugar de descanso y
ocio para los habitantes del barrio.

This large square is a resting place for the
residents of the neighborhood

Plaça El Hauta

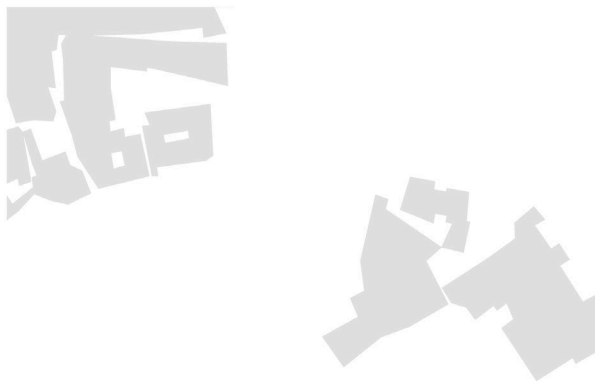
Quan les persones dedicades a l'agricultura troben un camp pla a les muntanyes el solen anomenar Hauta. Chefchaouen té molt de pendent excepte en aquesta plaça, i això és el que li va atribuir el nom de Hauta a aquest espai. La façana que limita l'espai per l'est era un mercat de peix al principi, però la seva funció va canviar als anys 60.

A l'esquerra de la façana nord trobem els únics edificis que hi havia abans i que conservaven la forma de les construccions originals de la ciutat, que fan de la plaça un patrimoni a conservar.

Abans de la construcció de la font no hi havia cap element central. En lloc d'això, hi havia un forat des d'on la gent prenia aigua.

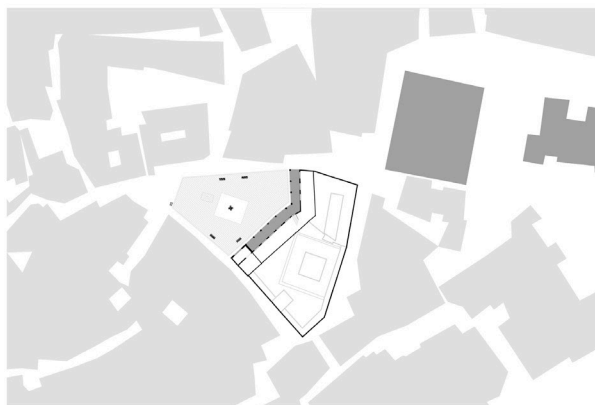
1609-1700

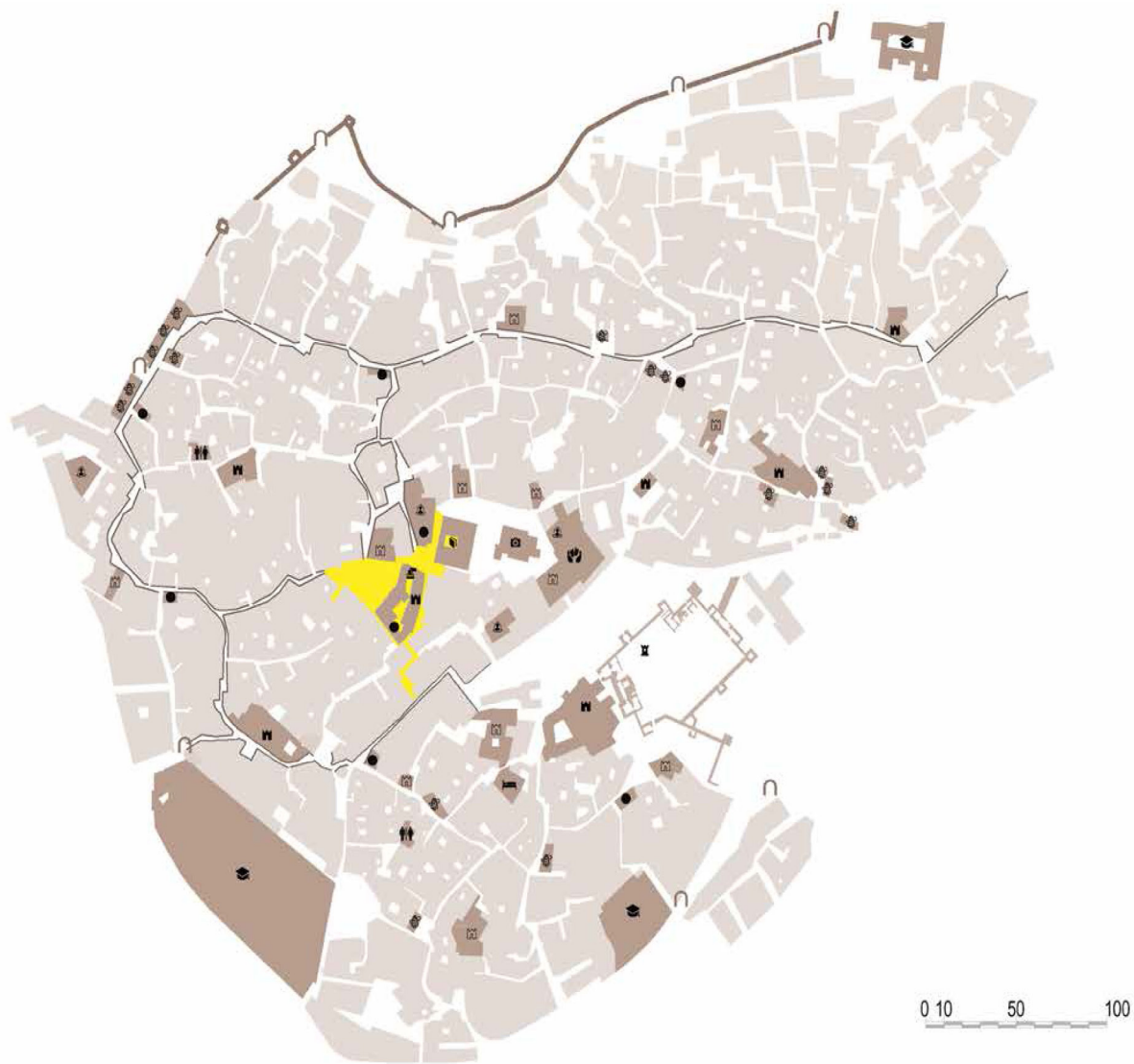

1700-1800

1800-ara

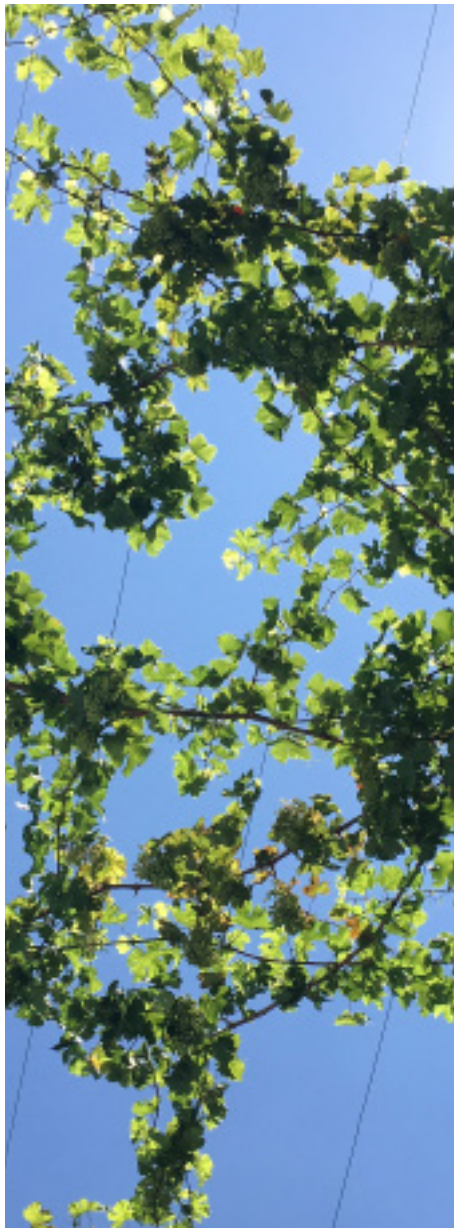
“El Hauta és la segona plaça de Chefchaouen (després d'Outta Hammam).”

“Vull més turistes perquè ells vegin i apreciïn la bellesa de les persones que treballen l'artesania. El Marroc és un país d'artesania.”

“Chefchaouen té un caràcter familiar, tothom s'ajuda.”

“Els color més representatiu de Chefchaouen és el blau que és molt lleuger.”

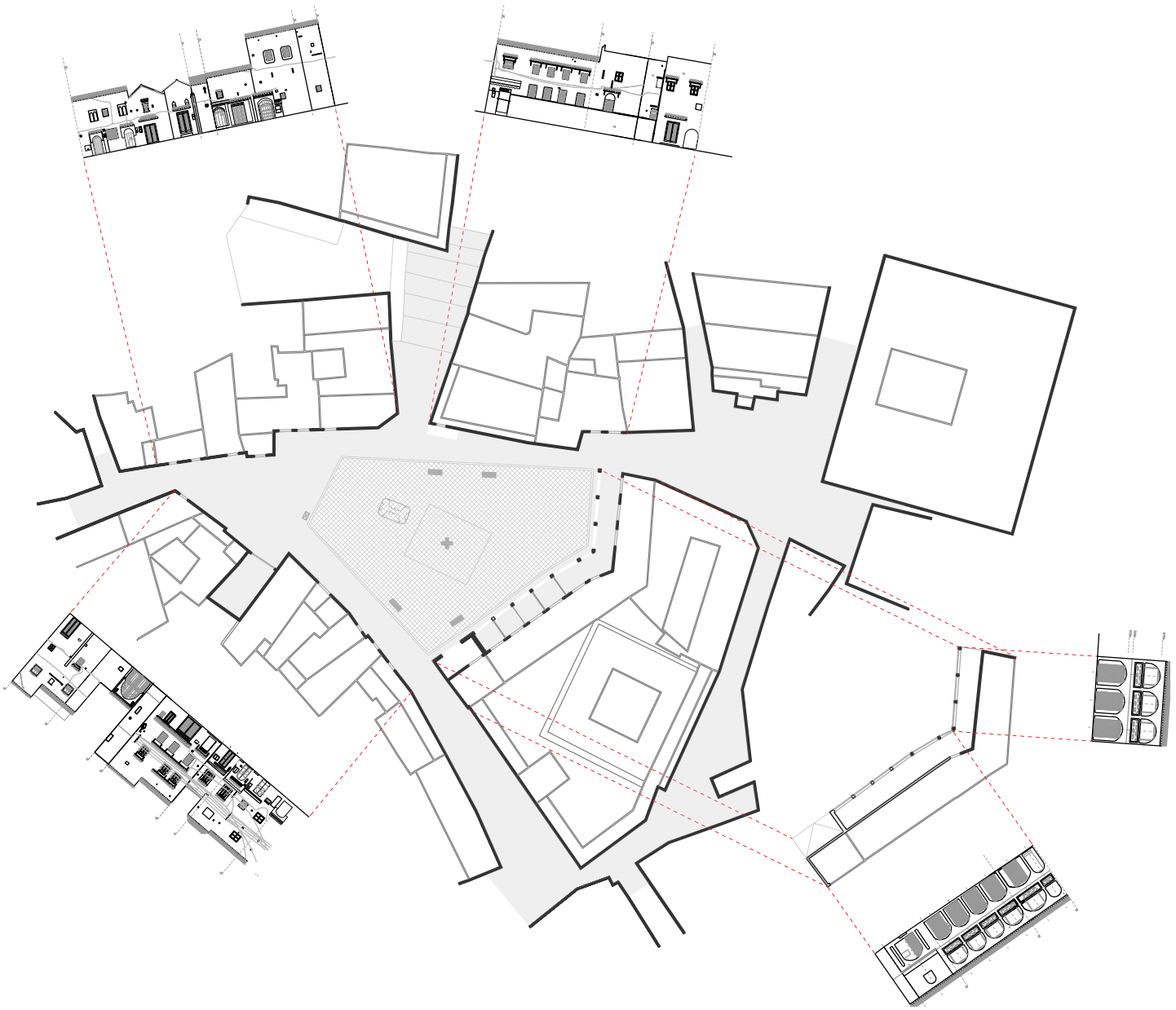
“Aquest lloc també pateix de problemes de drenatge i electricitat.”

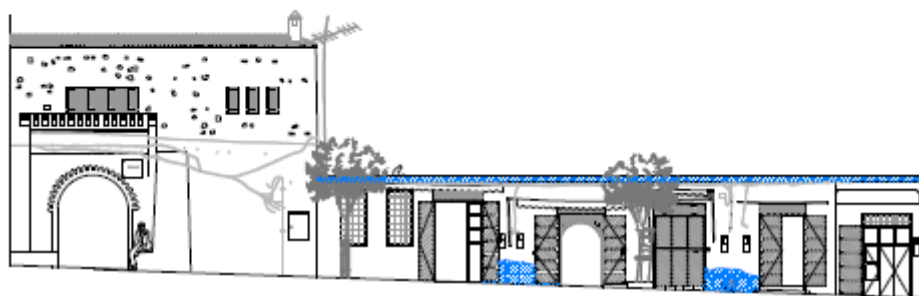
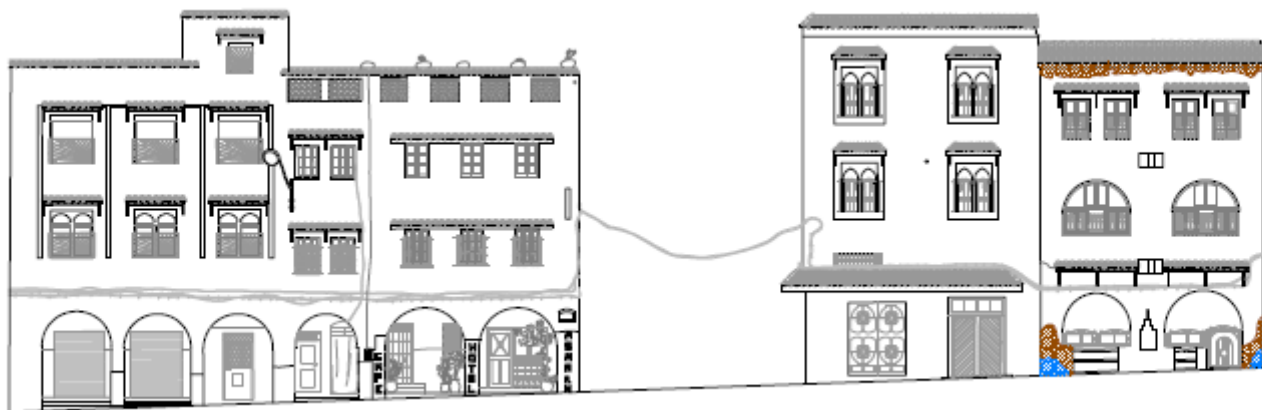

Café Galé

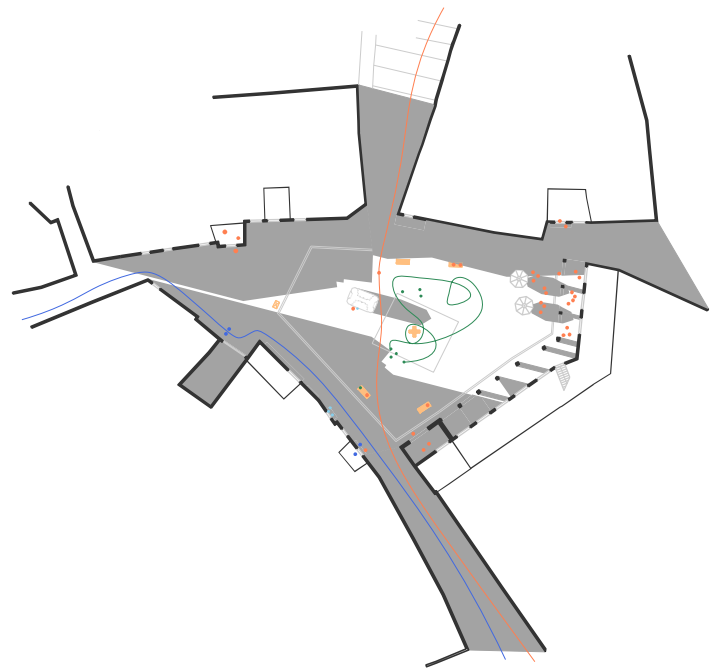
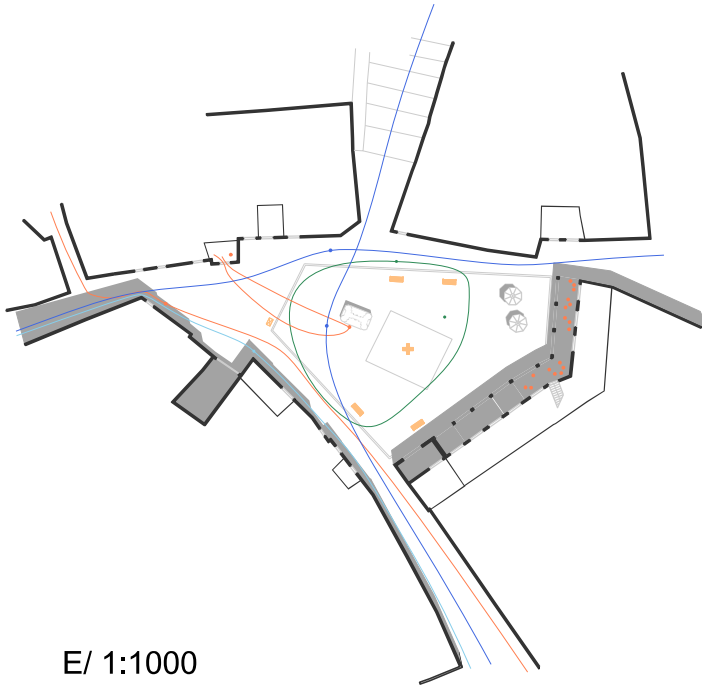
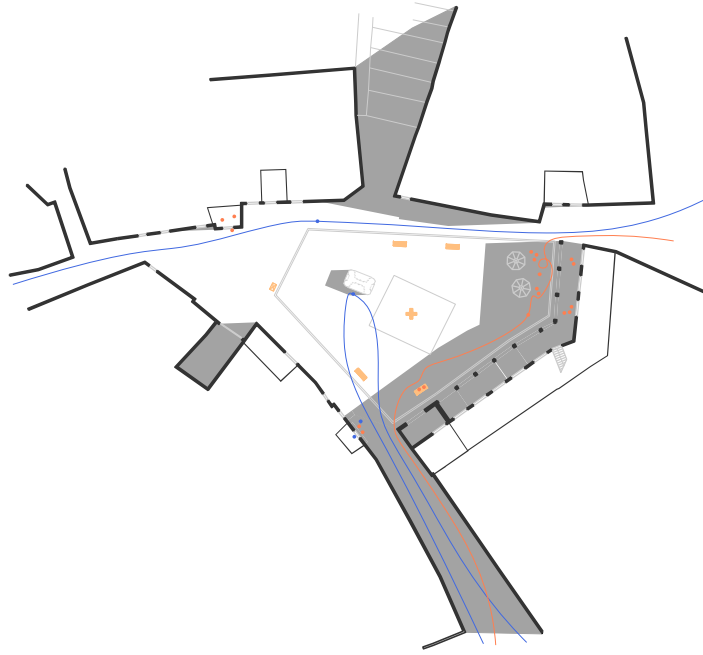
Galé Thé Espresso

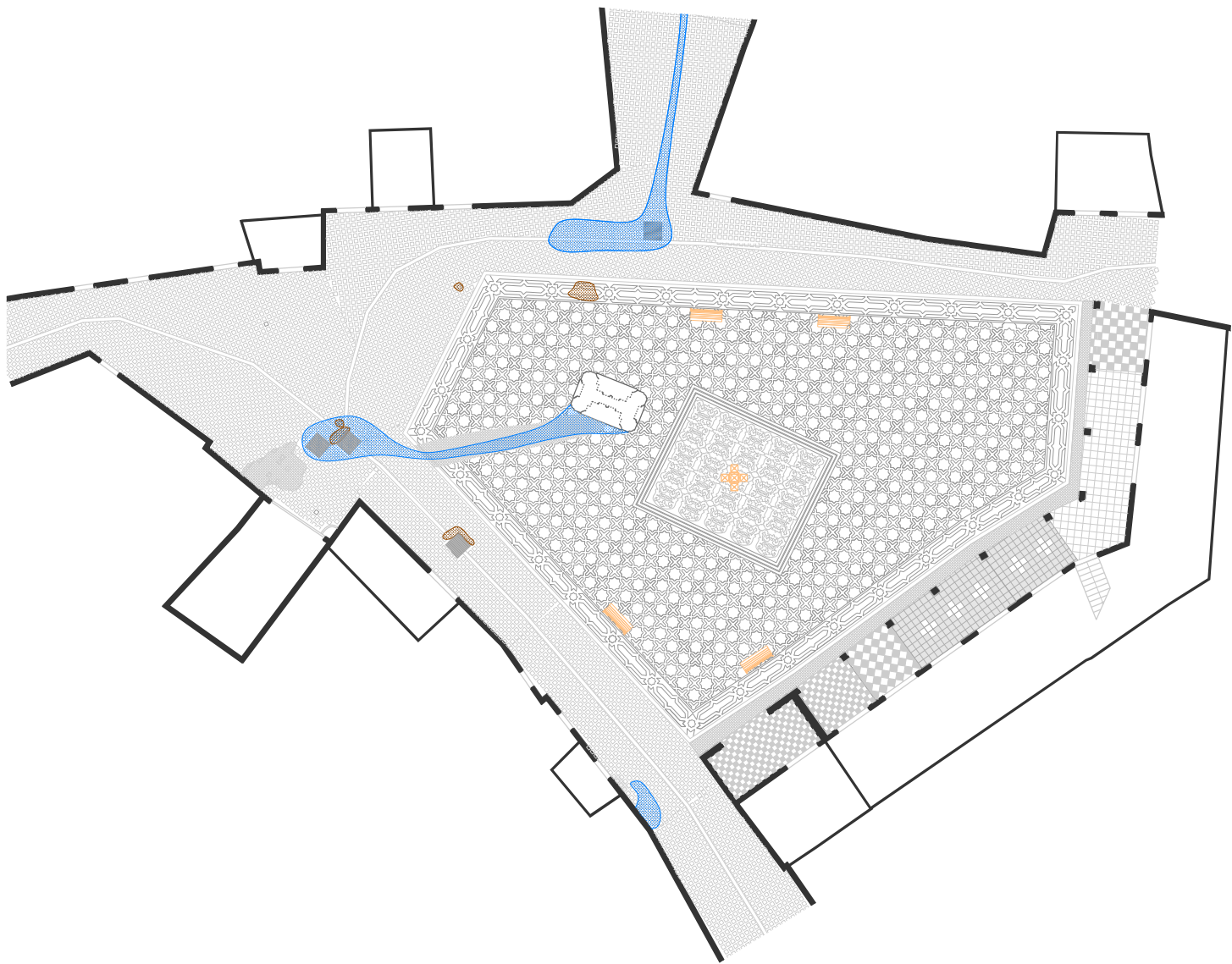

Despiece de las diferentes fachadas de Bab Souk y análisis de sus patologías.

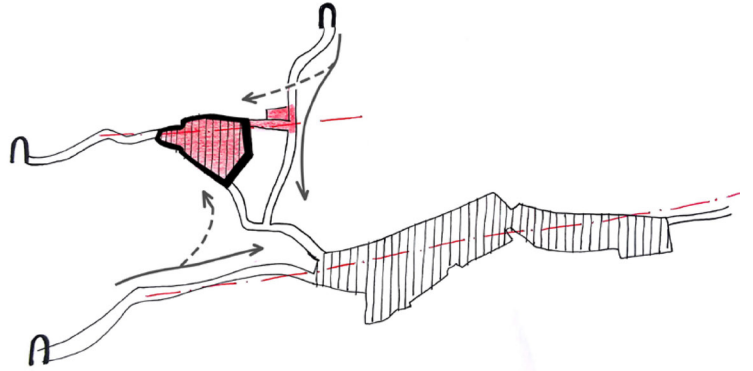
E/ 1:1000

E/ 1:350

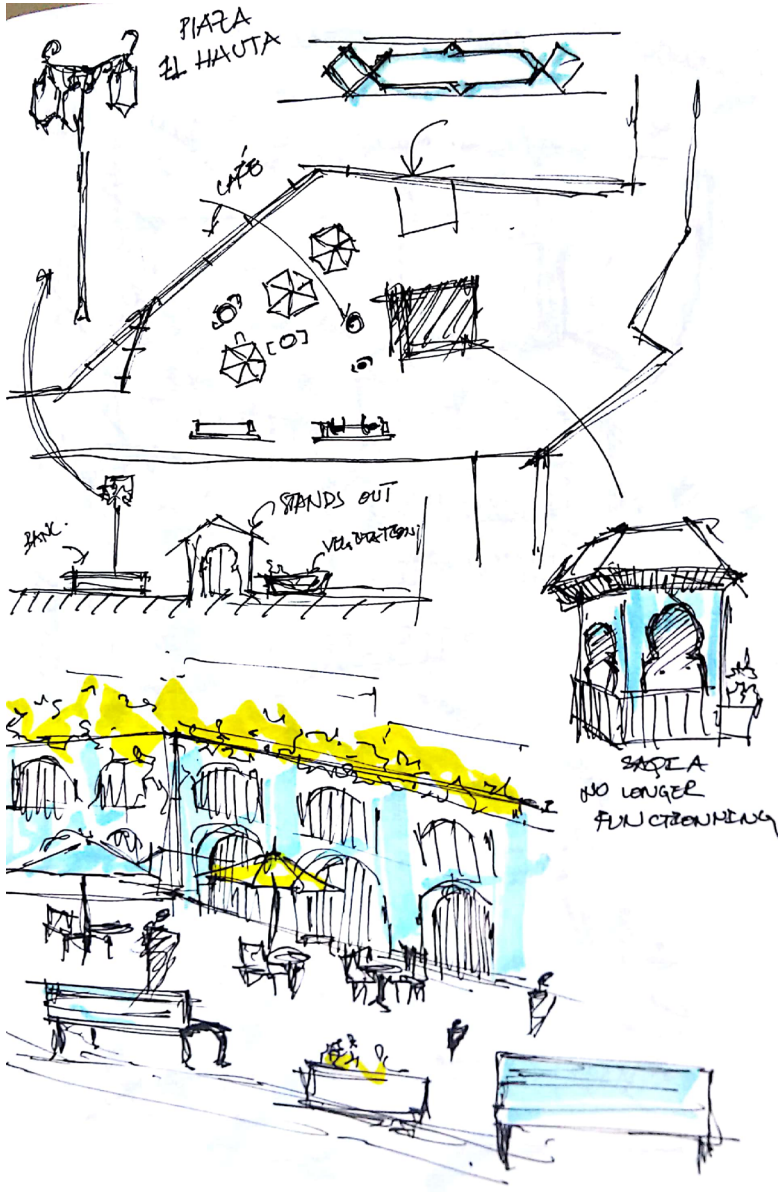

- Descamació
- Vegetació
- Deteriorament
- Humitat
- Carpinteries

EL ALMI 06 333 339 33
0 697 286 002
مطبخ الكورنيان

lEn aquest projecte hem intentat abstraure l'essencial d'aquest espai públic analitzant el context en el seu ús històric i actual.

No hi havia prou ombra "natural" per a sentir-se còmode a la plaça mentre prenies una beguda a qualsevol de les cafeteries. Per això, hi havia la necessitat d'utilitzar para-sols per a totes les persones.

De fet, és per això que vam projectar una nova ombra "natural" per a l'espai. Hem considerat que, afegint una nova vinya a la plaça central, s'observaria el simbolisme de la plaça i donaria un millor ambient al lloc.

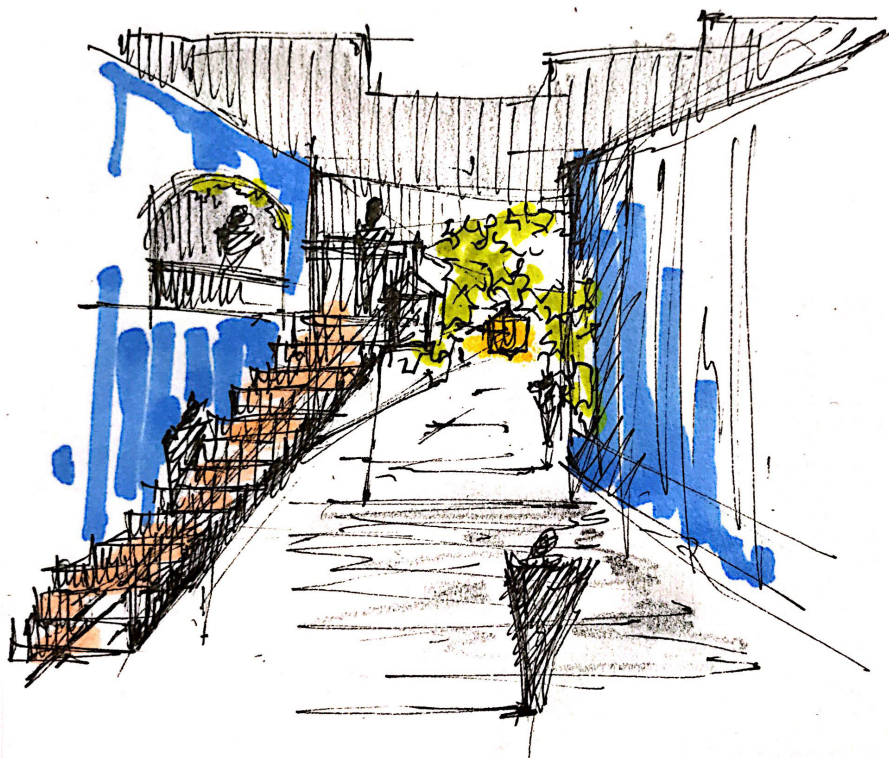
Un altre problema principal era que les persones que es dediquen a l'artesanía estaven aïllades de la plaça a la primera planta de l'edifici. L'escala no era visible des de l'exterior i l'experiència de l'usuari es va veure afectada pel seu llarg i estret pas interior.

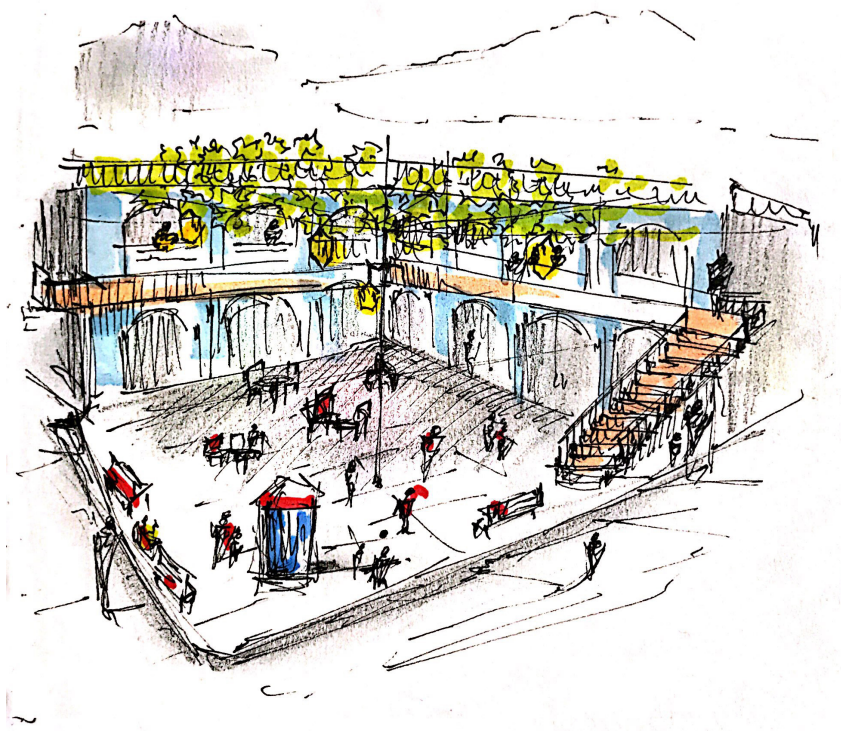
En aquest cas, inserim una nova escala a l'exterior de l'edifici, de manera que es pugui fer un nou camí de contacte amb aquesta primera planta. El camí connectava dos espais, un a la plaça de Hauta, i a l'altre a una plaça més petita; punt de trobada d'un centre cultural, un centre de festes polítiques, un hammam i un forn tradicional.

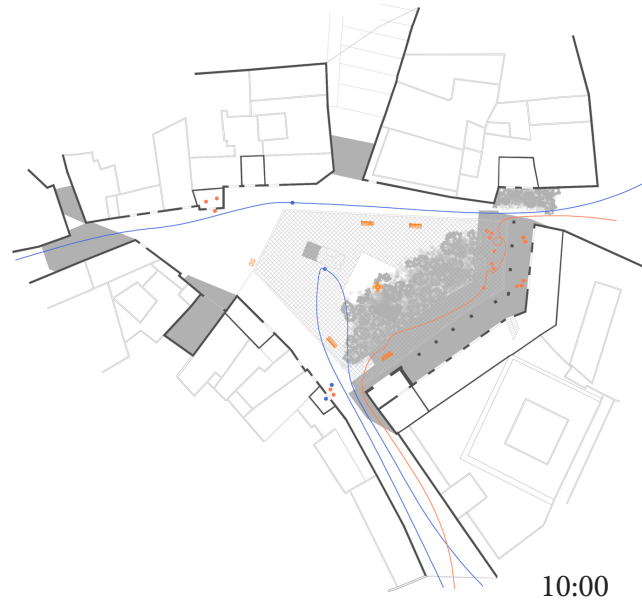
Amb aquestes intervencions afegim una nova atracció a la Medina, no només per al turisme, si no per a totes les persones que utilitzaven aquesta antiga plaça conservant el seu caràcter original.

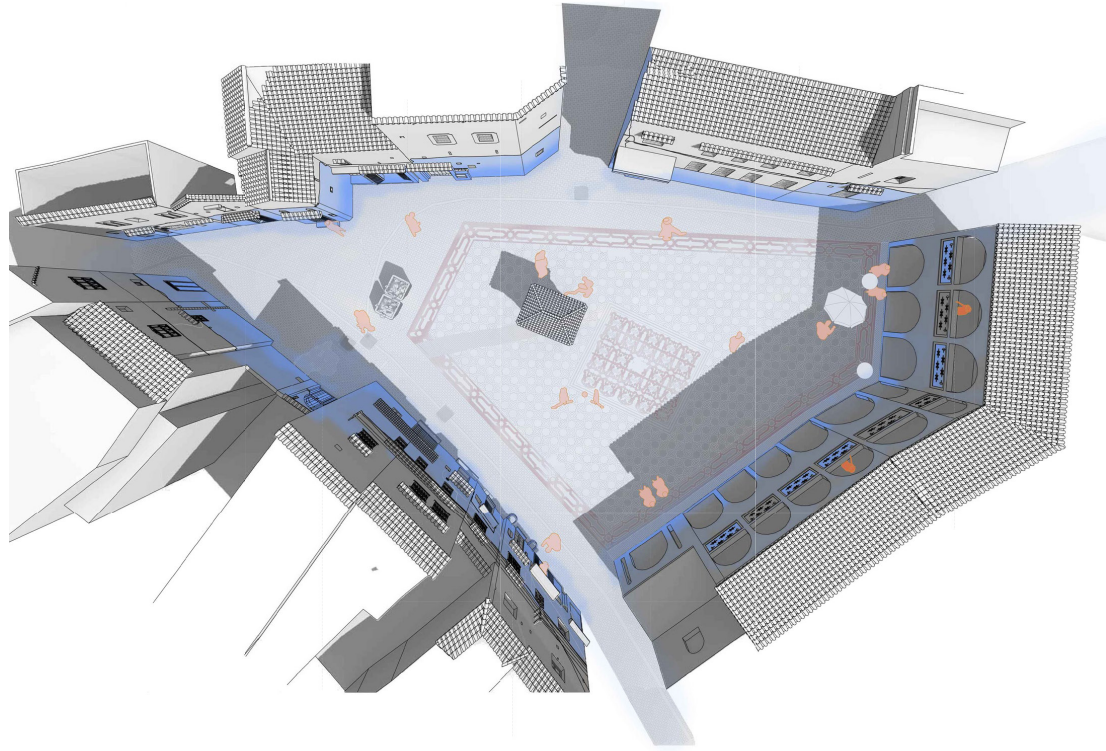

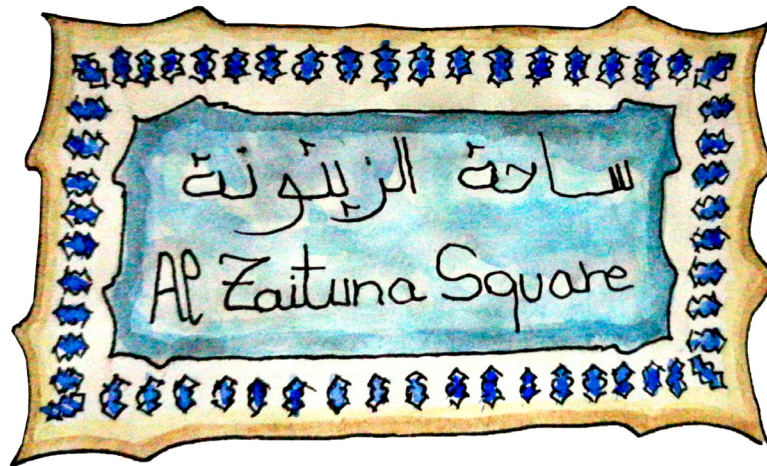

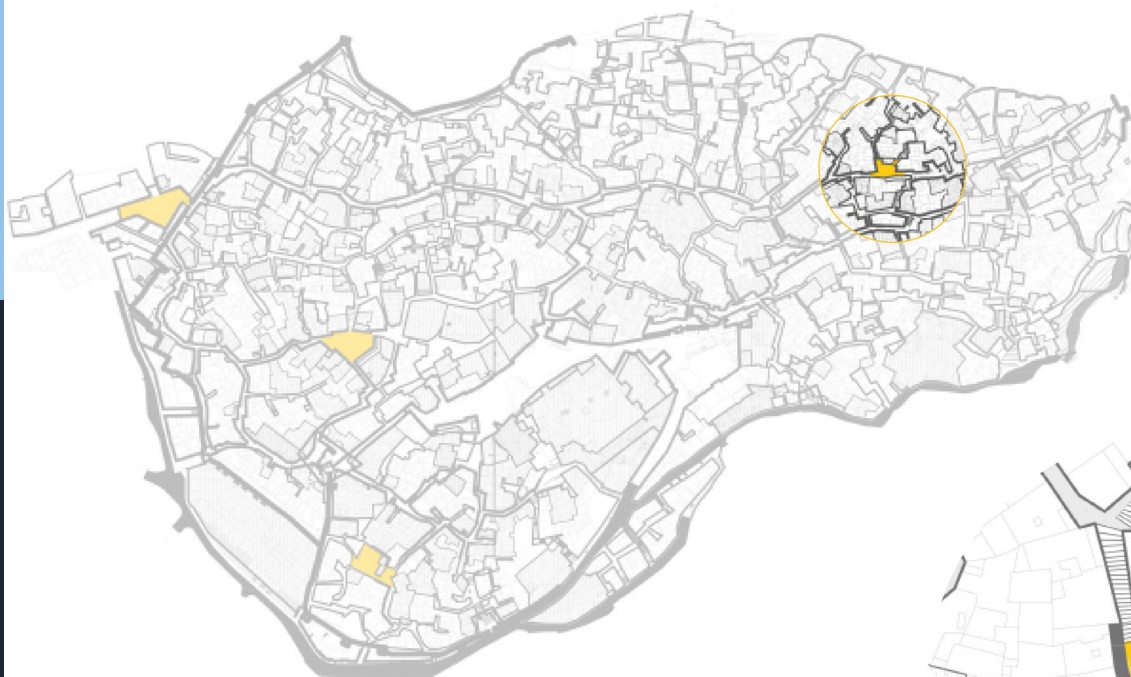

Plaça Al Zaituna

La plaça Zaituna està situada al carrer més llarg de la Medina, Hassan I.

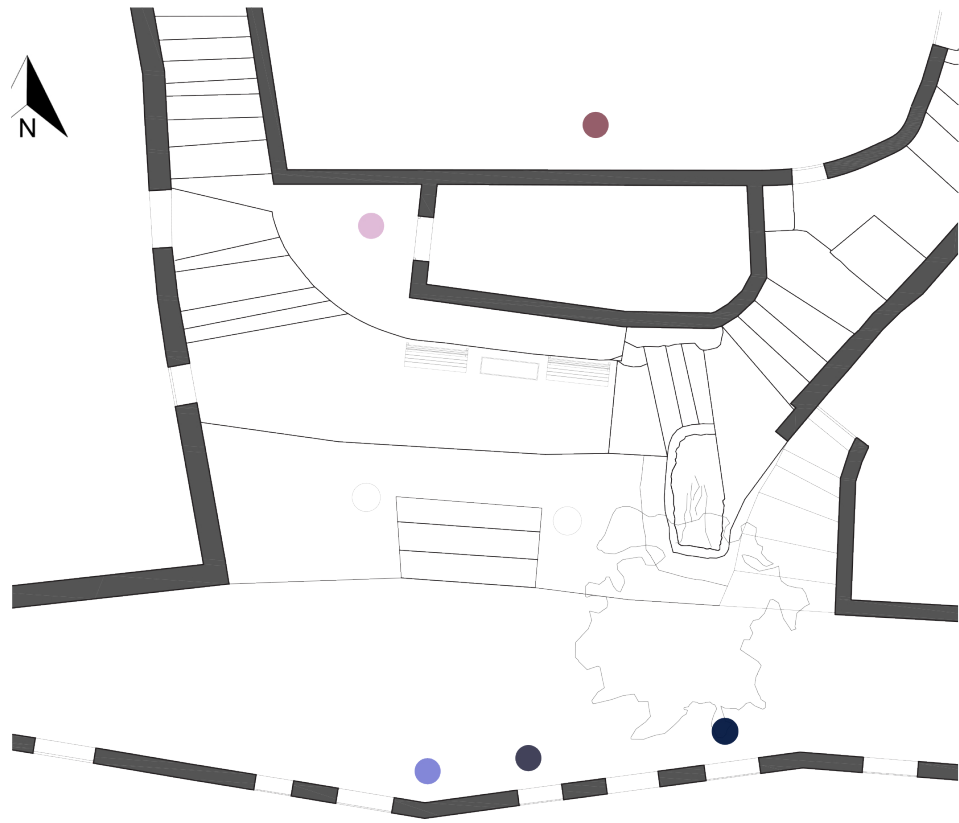
La seva peculiar forma d'espai, tant de la plaça com d'un encreuament entre tres carrers, està determinada per la seva història; la seva posició, a la intersecció de tres barris: Al Andulus, Sebbanine i Al Onsar, van assegurar-se que no es construís cap edifici. Aquest últim, construït al segle XVI, està situat al punt més alt de la Medina i a prop del riu, accessible per la porta d'Al Onsar.

Les principals característiques de la plaça són les oliveres de les quals rep el nom, la diferència de nivells (els dos nivells principals es guarden mitjançant murs de pedra calcària), i el forn homònim. Els forns van ser uns dels edificis més importants de les antigues Medines: juntament amb la mesquita, constituïen el principal equipament de cada barri.

El forn Zeituna està situat al punt més alt de la plaça. Igual que altres forns de la ciutat, era propietat de tres o quatre famílies i era utilitzat per la gent local que portava el seu menjar aquí per tal que les persones encarregades del forn la cuinessin. Originalment es tractava d'un forn tradicional, caracteritzat per una teulada de dos pendents i una xemeneia al mig. Després de la mort de l'última persona propietària del forn, el forn es va convertir en un espai privat per a la resta de la família i, a l'espai de cuina es va convertir en un forn de gas natural amb xemeneia metàl·lica.

- **FATMA/** Aquesta dona és una vídua de 79 anys i té 7 infants. És propietària del forn. Cada matí va al forn a peu. Diu que aquesta plaça era un punt de trobada per a totes les persones que vivien a prop, que feien pa i pastisseria al forn d'Al Zaituna. El forn data del segle XV. Avui en dia, el forn ja no ofereix aquest servei i s'ha convertit en un ús privat per a ella i les seves 7 criatures. En general, diu que la majoria d'habitants de la zona gaudeixen de la presència del turisme i que les petites empreses de la plaça utilitzen les seves parets per exposar els seus productes. Pel que fa a les persones propietàries, no mostren cap signe de queixes si no hi ha massa soroll.

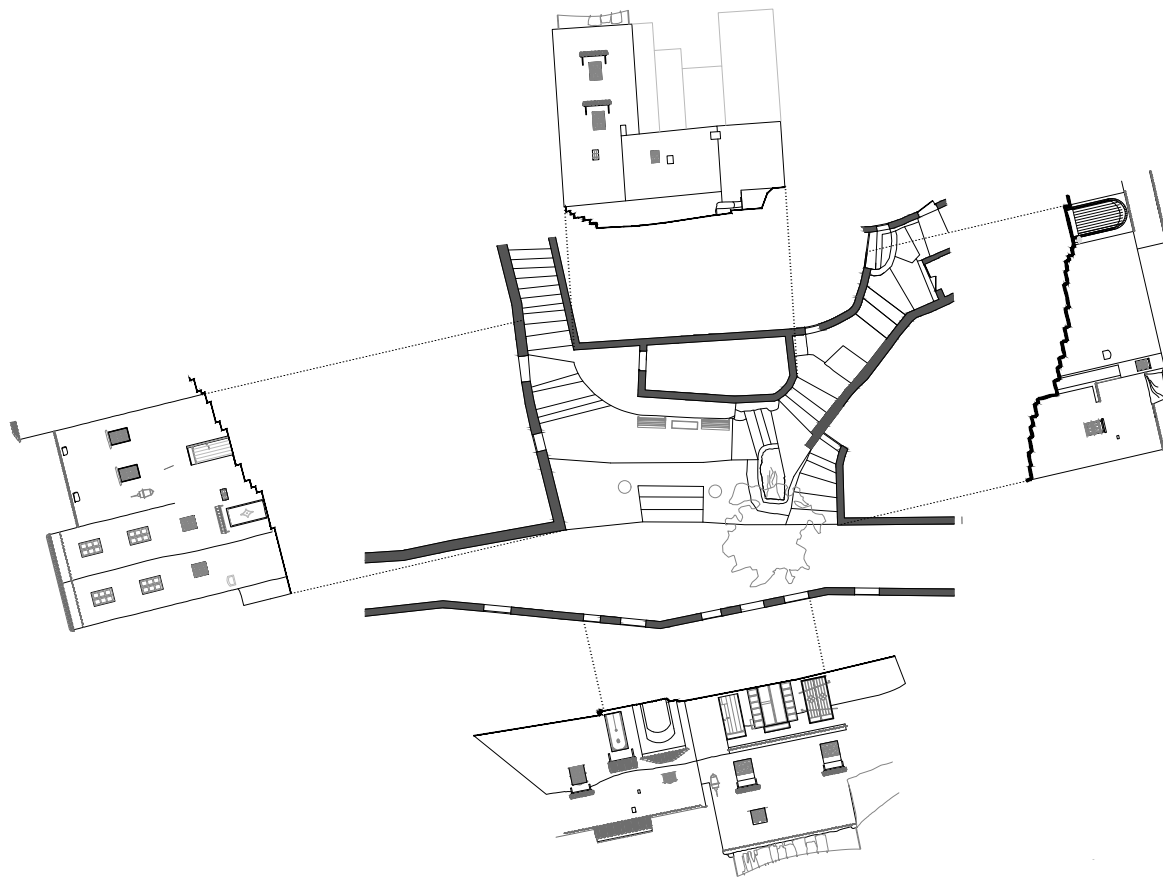
- **DONA/** Aquesta dona té 40 anys i viu sobre el forn. Normalment no passa temps a casa, ja que el seu balcó la connecta directament al forn. Diu que la seva part preferida de la plaça és el perímetre de l'arbre, que ofereix un bon refugi per al turisme i la població local. La seva part menys favorita és la teulada del forn connectada a la seva casa, perquè el fum que sorgeix del mateix contamina la seva bugaderia i impedeix la ventilació adequada de la seva sala.

- **AHMED/** És xef de 35 anys a Bèlgica i venedor de catifes a Chefchaouen. Ahmed va a la plaça cada dia per ajudar el seu oncle a vendre catifes a la seva botiga, però de vegades s'asseu a la banqueta i juga amb la joventut. Es queda aquí a partir de les deu del matí fins a les sis de la tarda. Pel que fa al turisme a la ciutat, diu que la governança vol atraure el turisme, però això no ajuda a la població local a preservar l'espai públic i, fins i tot, el mateix veïnat ha de pagar per pintar les cases blaves.

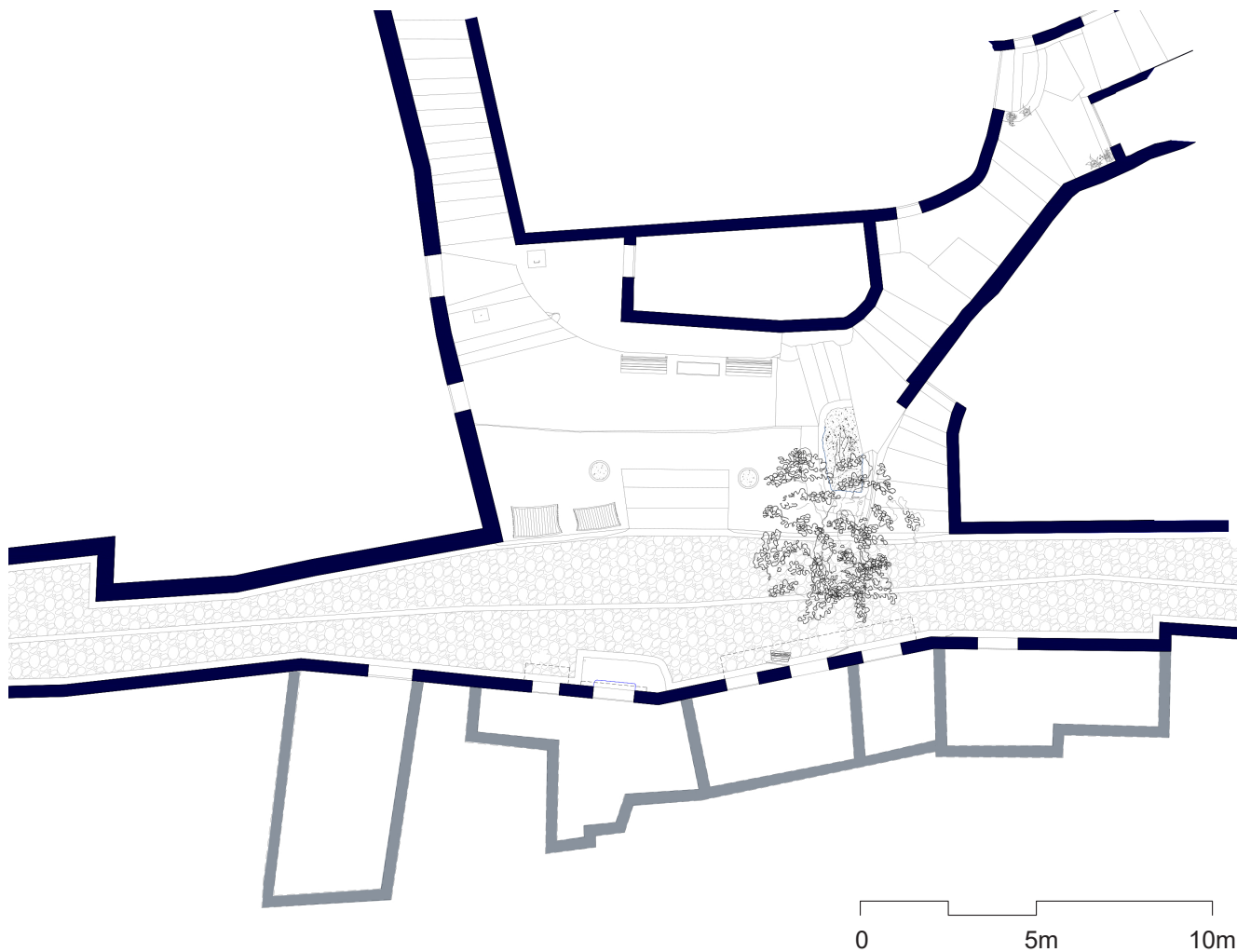
- **DIRECTOR DE L'AGÈNCIA URBANA DE TETOUAN/** Aquest home de 45 anys està a càrrec de la renovació de diversos espais públics a Chefchaouen i actualment és l'encarregat d'analitzar l'estat actual d'Al Zeituna. Diu que la plaça està plena de vegades, però el seu màxim s'aconsegueix durant la primavera, quan les fulles són més vives i els dies asolellats són suportables. La plaça també atrau al turisme a la nit, gràcies a una font de llum càlida que mostra la bellesa dels tons freds de les parets blaves. També ens va dir que durant els darrers quinze anys els carrers de Chefchaouen han conegut un augment dels tons blaus, mentre descuiden els blancs i marrons. Li agradaria reequilibrar l'estètica de les façanes.

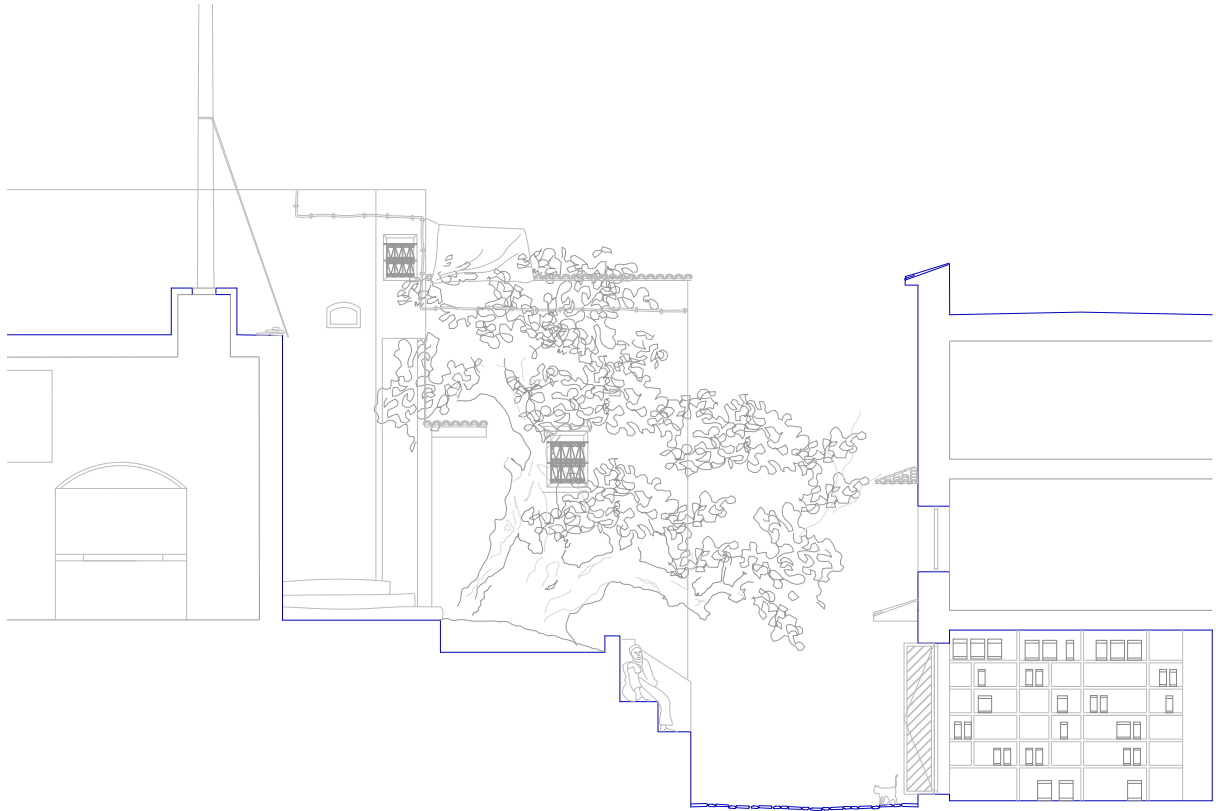
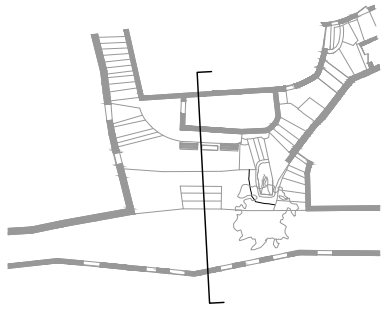
- **HOME/** Aquest home de 40 anys és propietari d'una botiga que fa front a l'arbre de Zaituna, que fa més de 21 anys que treballa i que arriba al seu lloc de treball cada dia a primera hora del matí. Està molestat pels nens que juguen a la plaça perquè deterioren el mobiliari urbà; També odia quan els veïns deixen restes de la construcció a plaça. Per millorar la plaça, creu que les autoritats locals han de proporcionar dispositius de vigilància per evitar que es produeixin aquestes situacions.

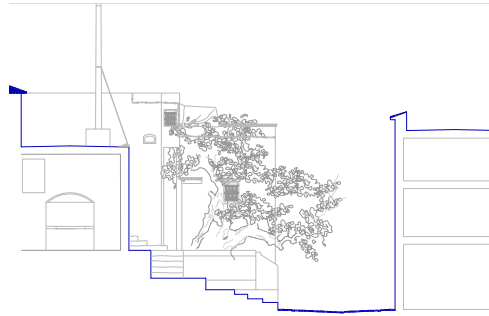
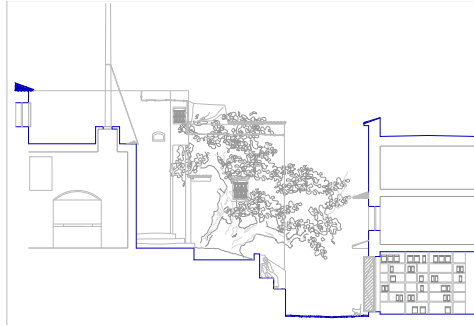
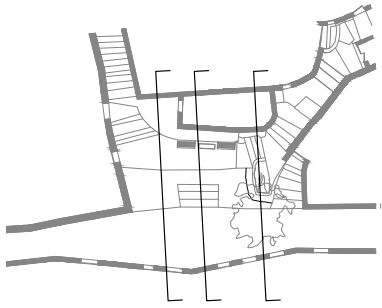

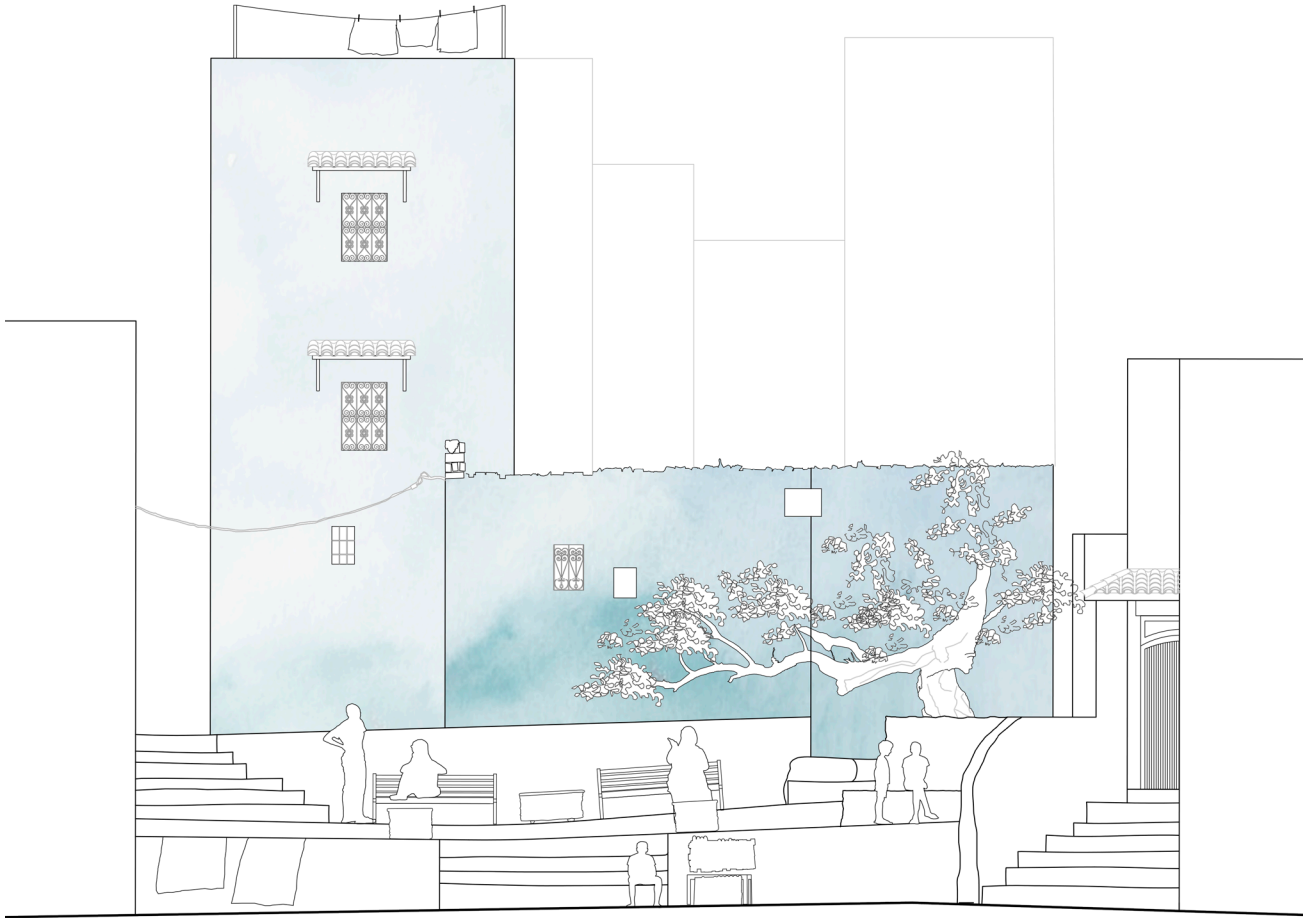
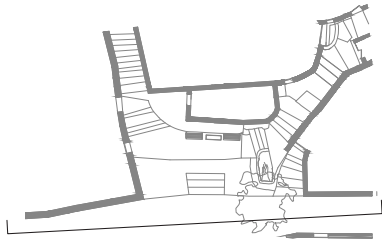
0 5m 10m

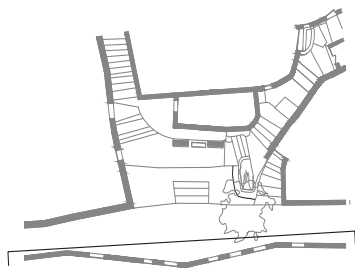

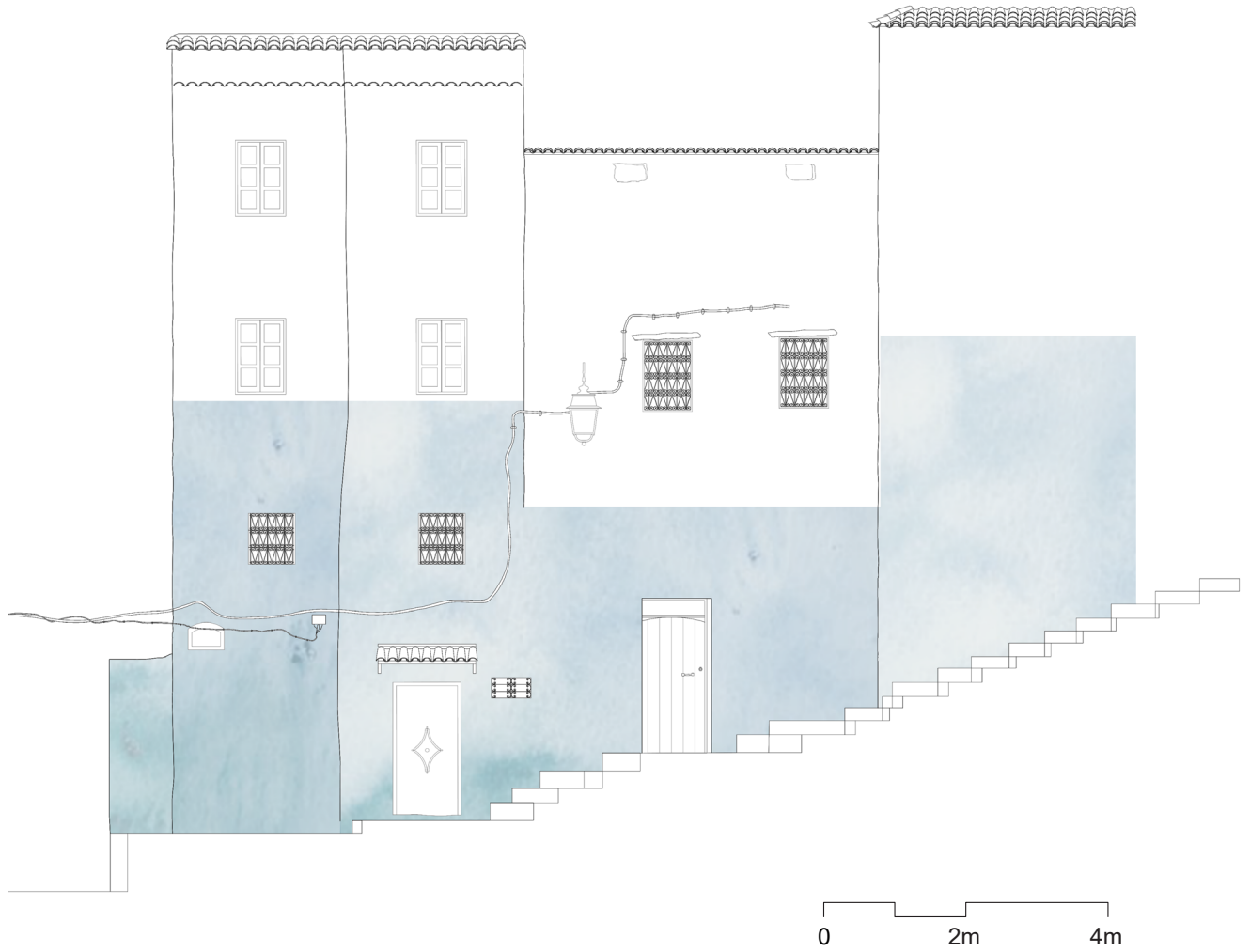
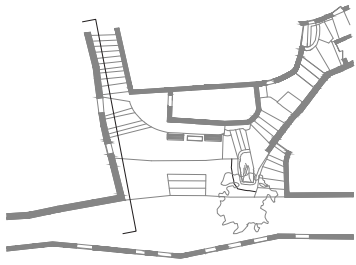
0 2m 4m

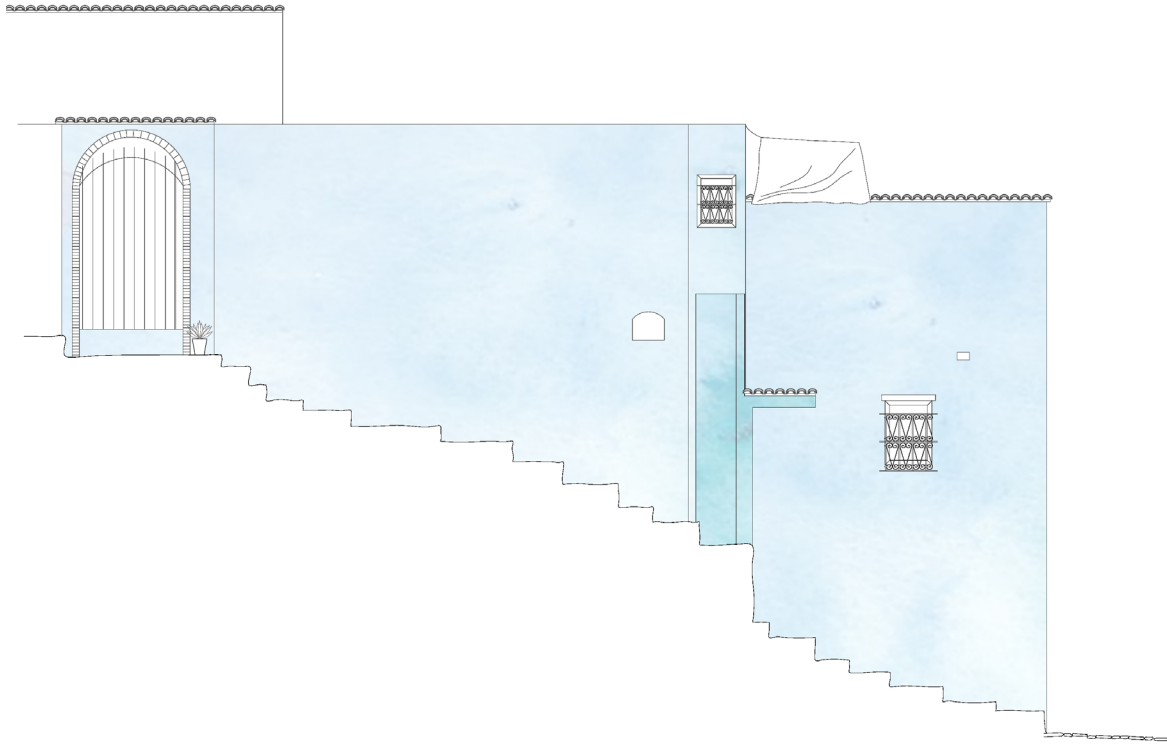
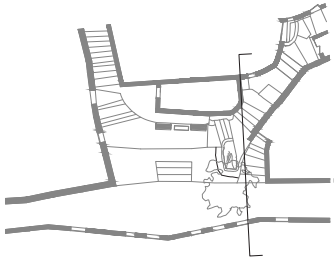

0 2m 4m

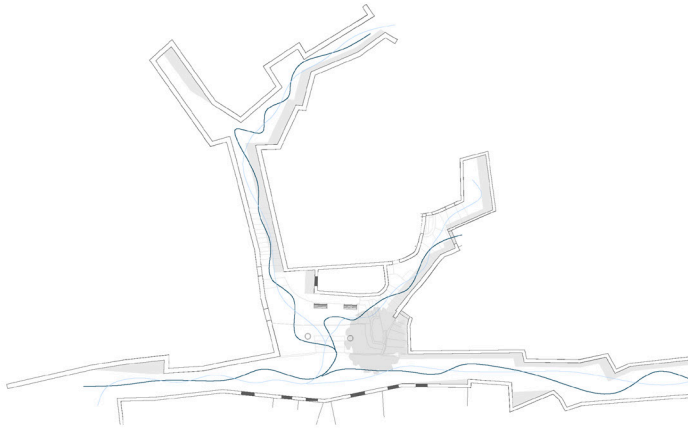

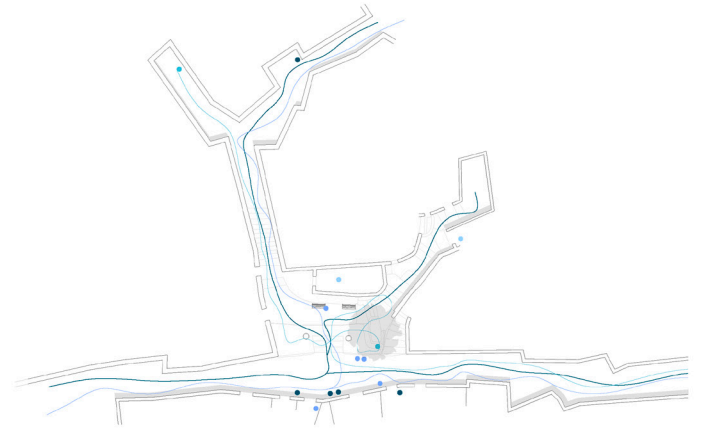

0 2m 4m

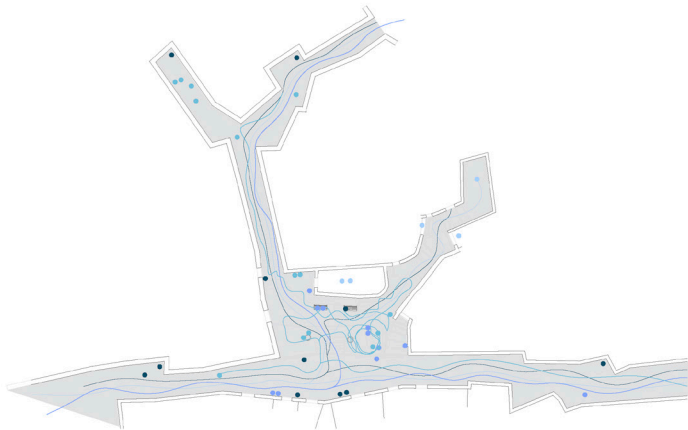
- Homes locals ●
- Dones locals ●
- Joventut local ●
- Turisme ●

8 AM

12 AM

18 PM

22 PM

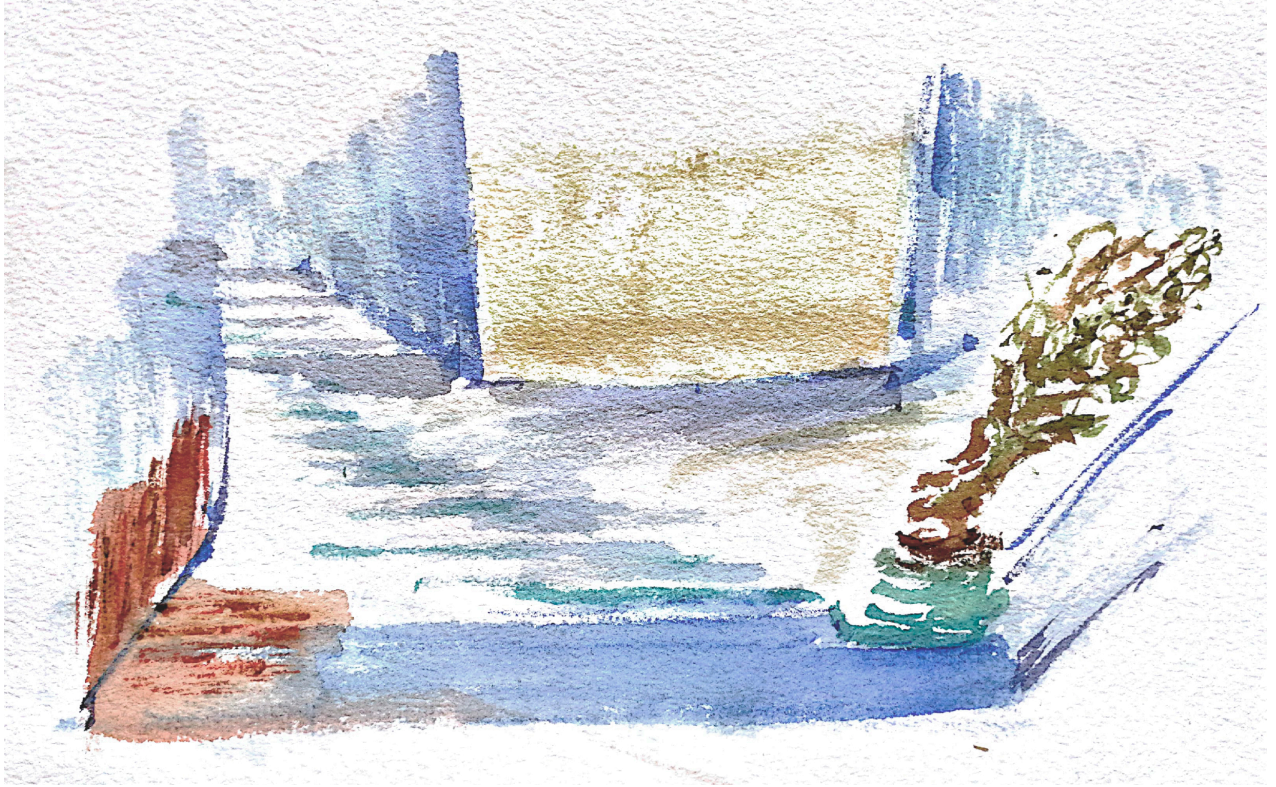

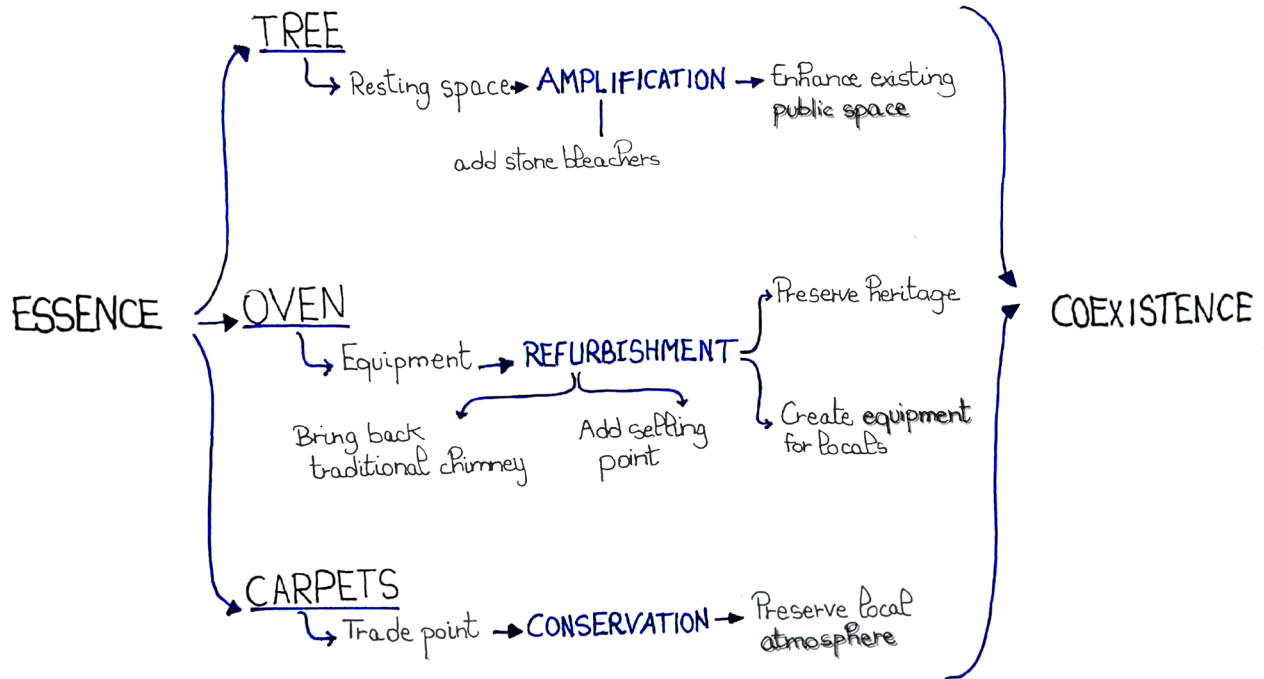
01

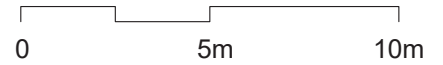
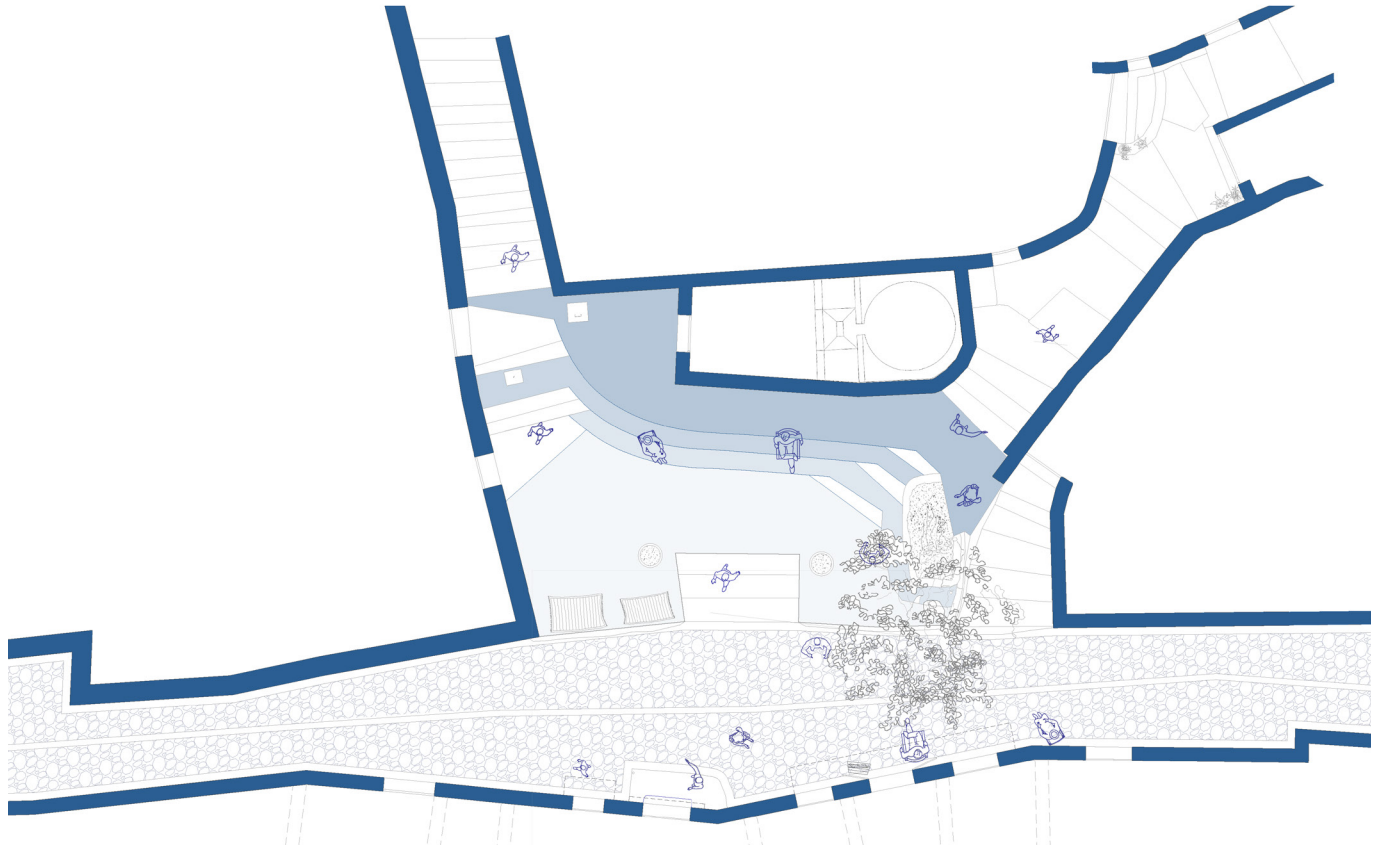
Després d'una anàlisi de la plaça i de la nostra interpretació de la seva identitat, la nostra intenció és intervenir a la plaça per potenciar l'espai públic que genera, i renovar el forn de Zeiutna amb l'objectiu de preservar el patrimoni de la ciutat i proporcionar al barri un nou equipament.

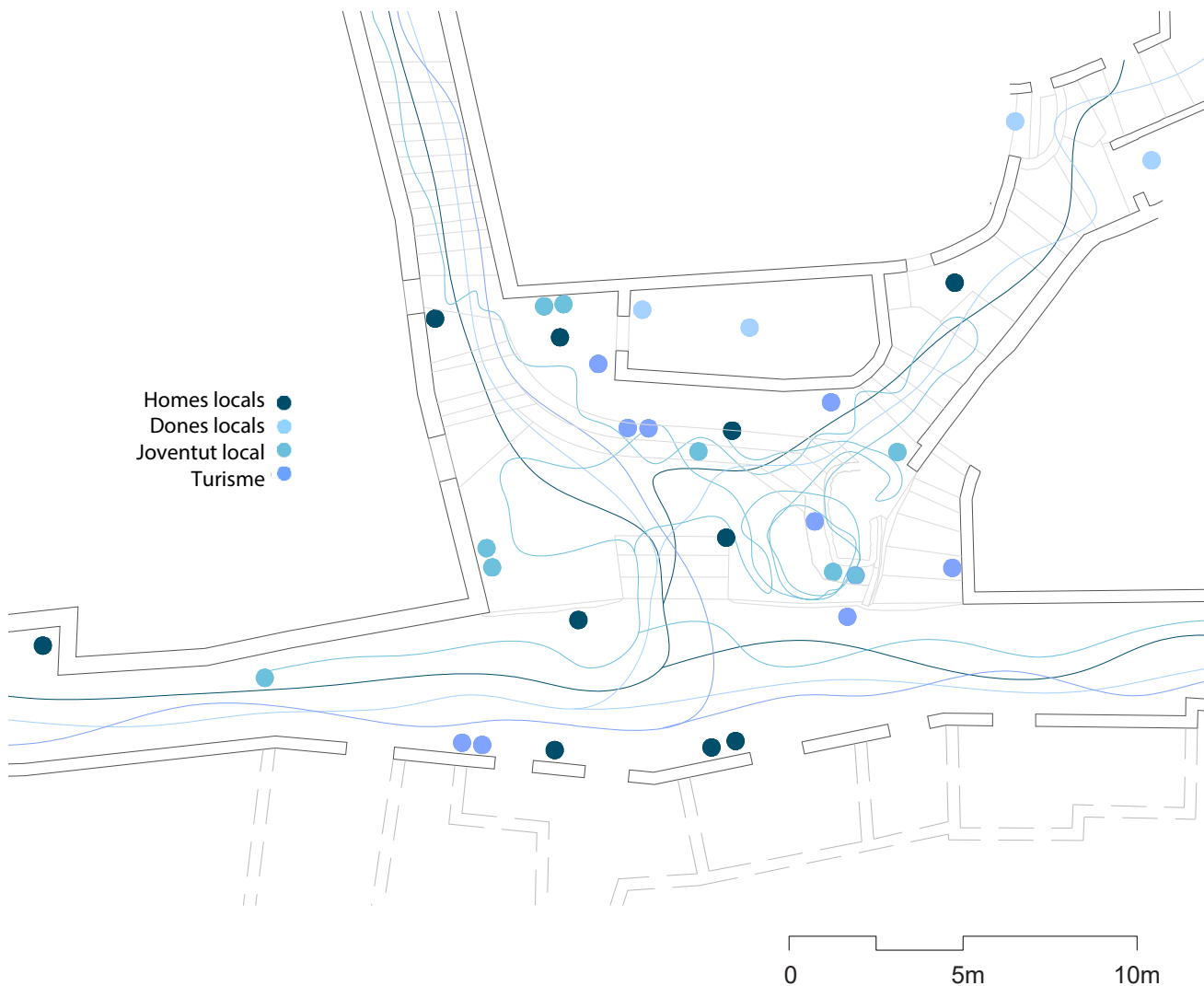
La nostra proposta consisteix a generar una connexió entre els components essencials de la plaça. Aquesta connexió s'estableix afegint graderies de pedra que travessen l'espai connectant les escales entre si. Aquest espai s'utilitzarà per seure i gaudir de la plaça, però també crearà un accés més pràctic al forn.

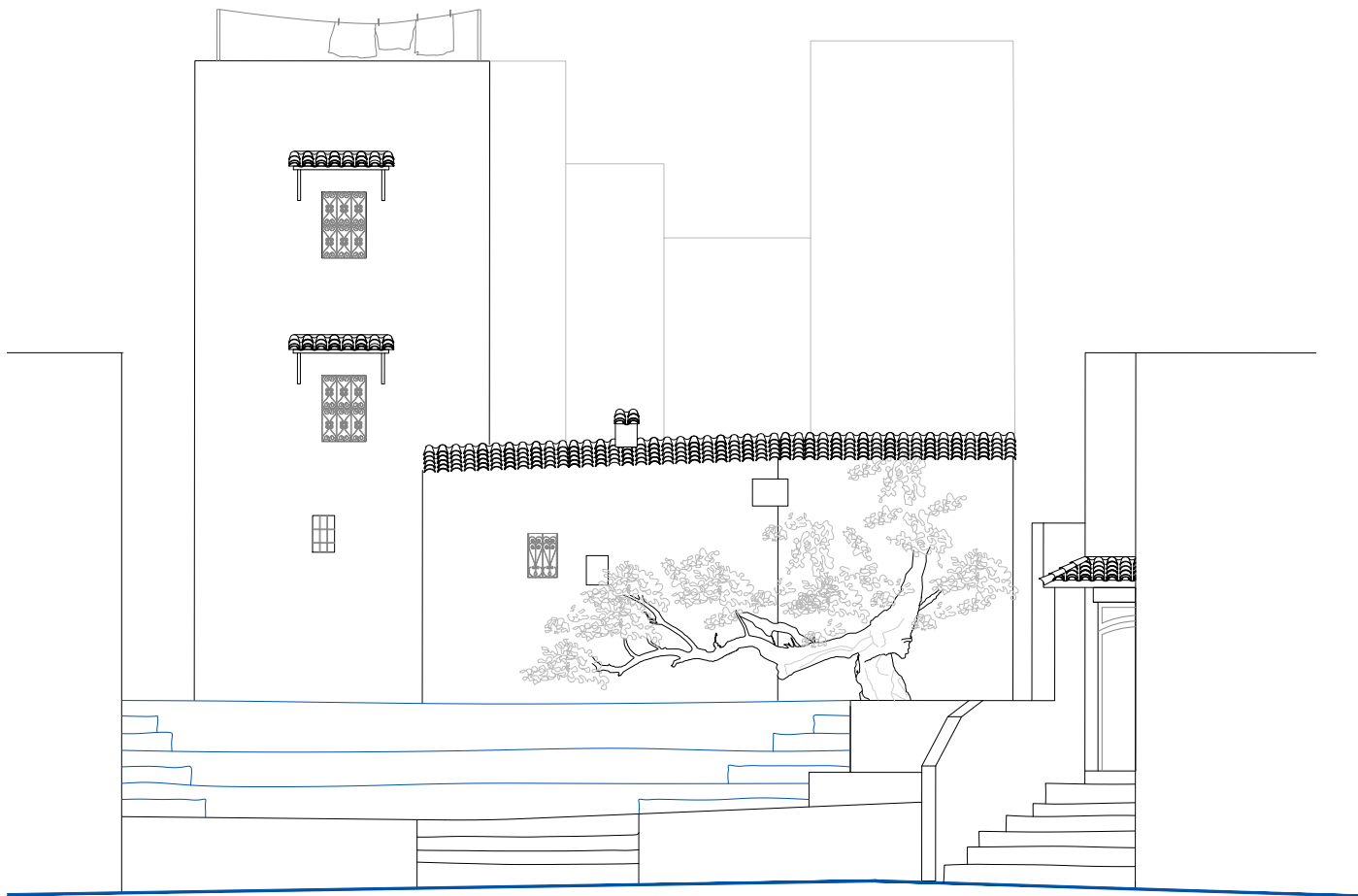
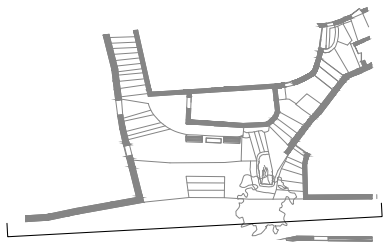
Pel que fa al forn, la proposta consisteix a col·locar una finestra on la persona propietària del forn pugui vendre el seu pa i pastes. L'objectiu d'aquestes dues intervencions és crear un espai per convida i compartir moments en comunitat, conservant els elements que fan d'aquest espai un lloc únic.

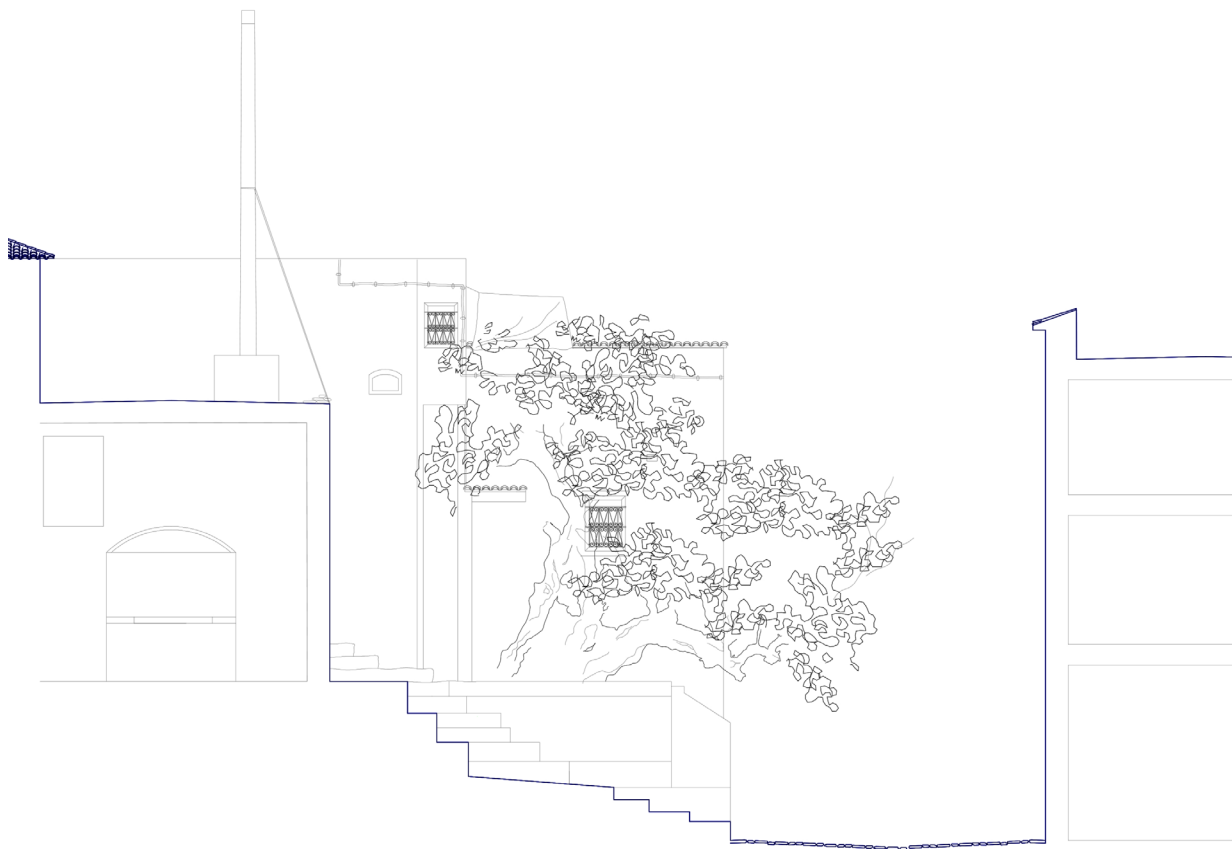
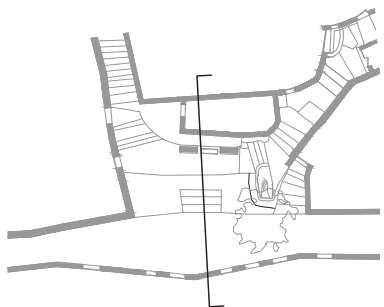

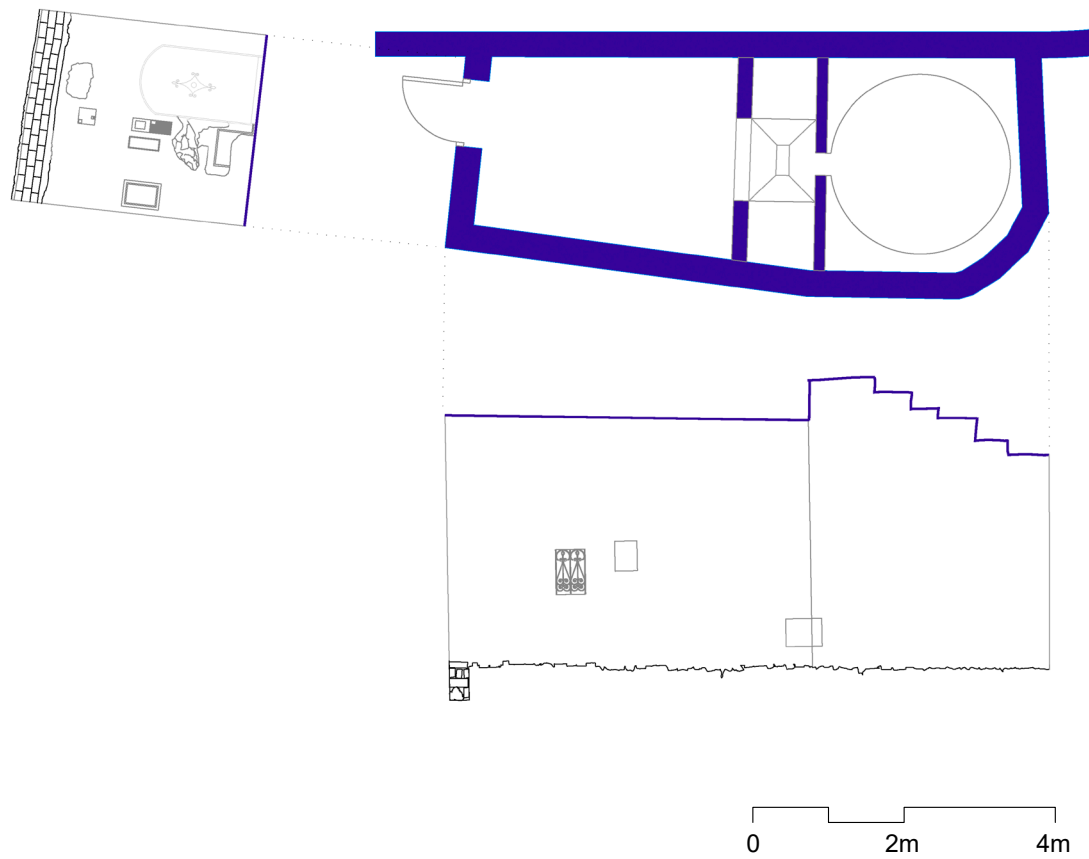

0 2m 4m

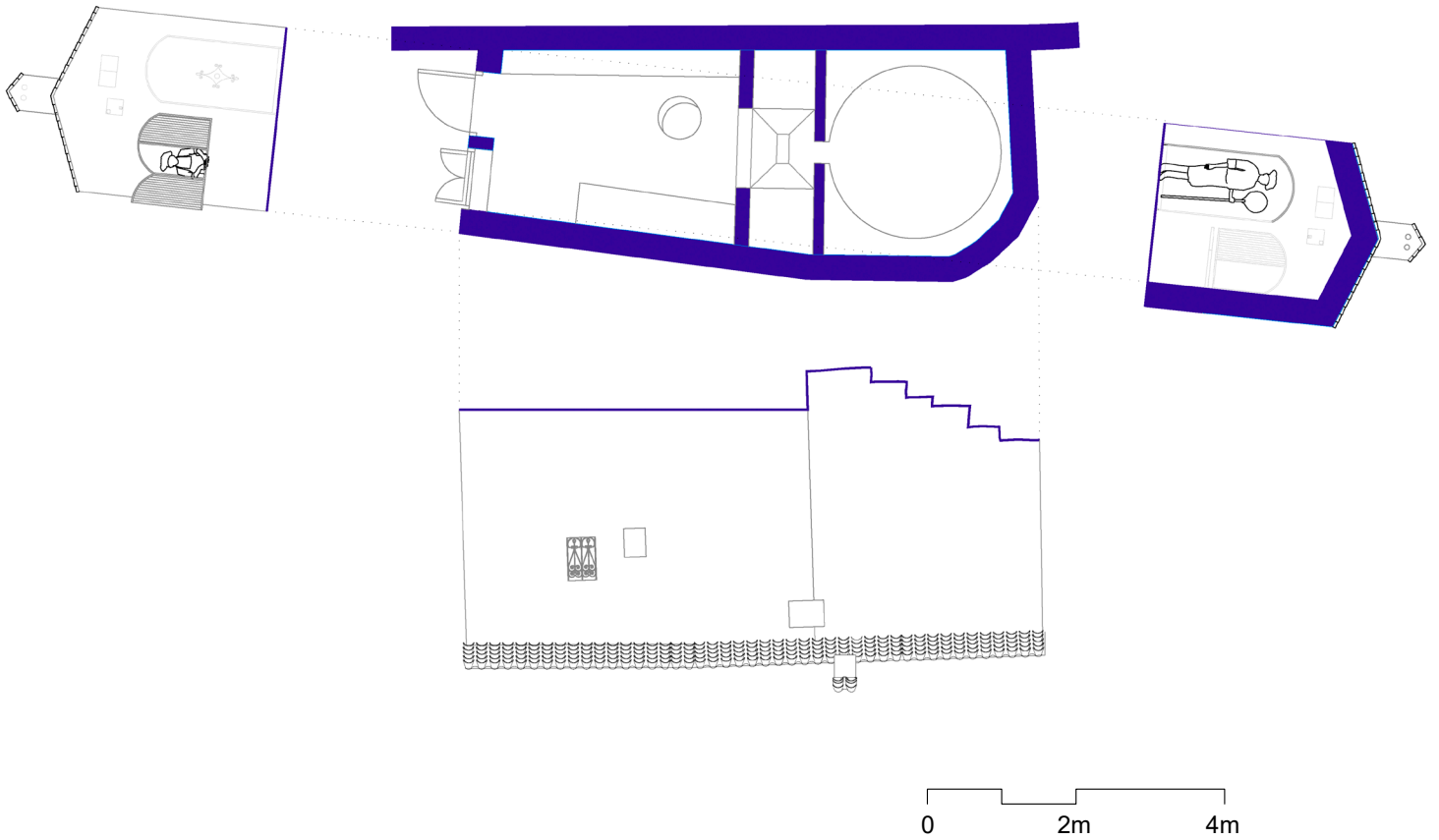

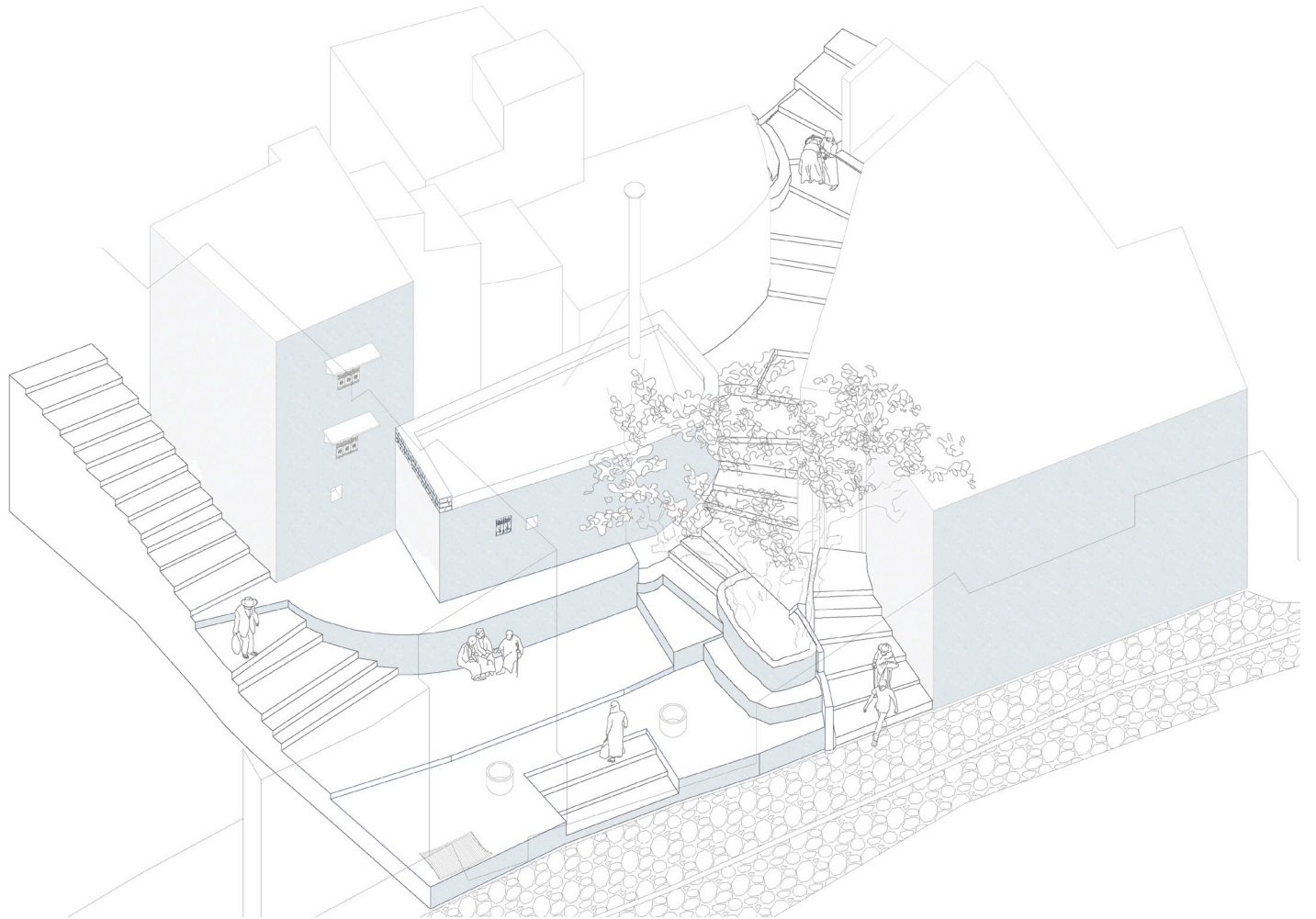
0 2m 4m

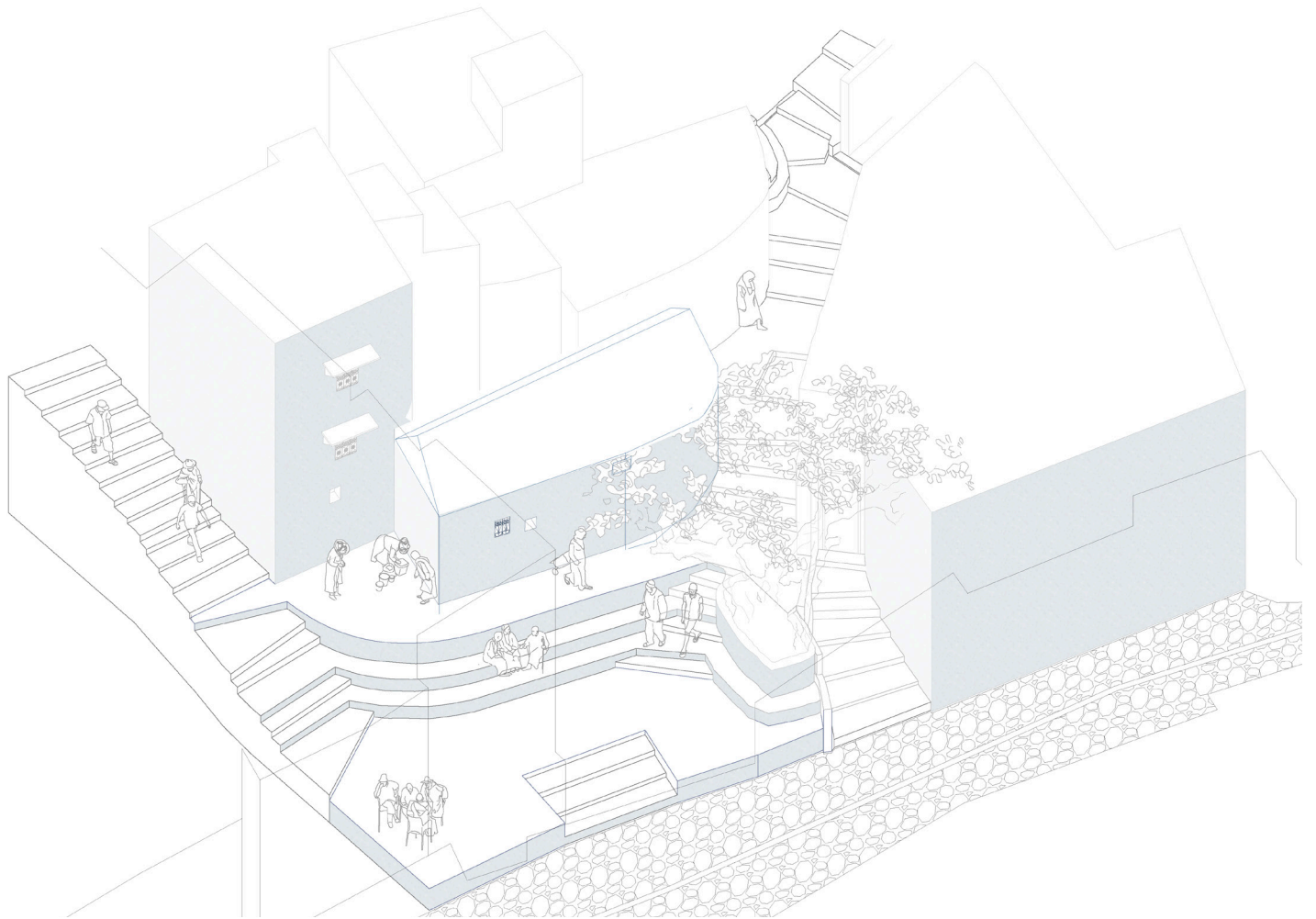
Forn - estat actual

Forn - proposta

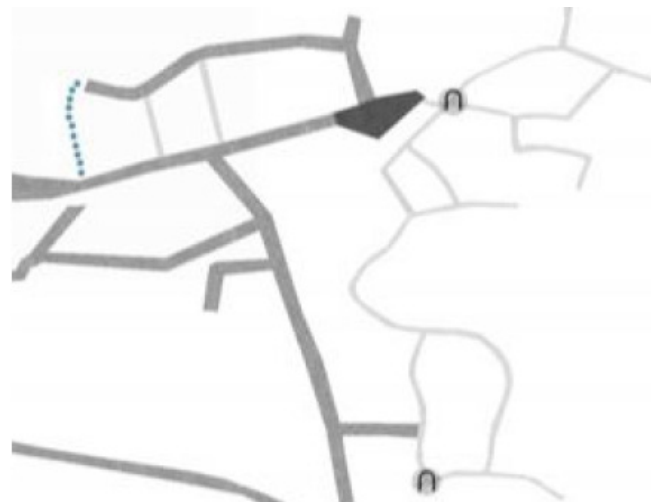

La porta de Bab Souk, amb la qual es va batejar la plaça de Bab Souk, va ser i continua sent una de les primeres i més emblemàtiques portes de l'antiga Medina. La importància d'aquesta porta es dona perquè va ser el pas del sultà Moulay Hassan I durant la seva visita històrica a la ciutat de Chefchaouen el 1886, i també va ser la porta per la qual els espanyols solien arribar a Xauen en la dècada de 1920, i és per això que es van quedar en aquest barri (als afores del mur). Xauen s'ha estès per aquesta porta durant els anys, però en aquests dies va representar un dels límits de la Medina.

Aquesta porta ha estat restaurada per un taller-escola (documentat a través de les fotos històriques de l'arxiu de Mohamed Hakoun), ja que no tenia sostre fins al 2007, només mantenia la seva estructura. Una altra cosa sobre la plaça de Bab Souk és que és aquí on es va col·locar el primer mercat de Xauen. Després, el mercat principal es va traslladar a la plaça d'Outta Hammam, però tenint en compte que el mercat se celebrava els divendres i que el divendres és el dia sagrat, pel que es va moure novament, aquest cop sortint del mur fins al moment actual. Malgrat això, Bab Souk seguia tenint un mercat els dilluns i, de vegades, també es va celebrar els dijous, de manera que hi havia mercats dues vegades per setmana, com ara. Tot i que el mercat sobreviu en aquesta plaça, en realitat hi ha un projecte per a treure'l d'aquí i portar-lo a un altre lloc, situat a uns 15 minuts de la plaça actual. Això és quelcom del que es queixa tothom qui treballa al mercat, ja que ja tenen la seva pròpia clientela en aquest mercat i viuen a prop, de manera que canviar el lloc del mercat significaria perdre la seva clientela. A més, les persones que treballen al mercat, també es queixen del nou mercat perquè hi haurà gent d'altres pobles i no coneixeran la gent com ho fan ara a la plaça actual del mercat de Bab Souk.

A part de Bab Souk, això també es va dir "Babdesnin" en el passat, que significa DILLUNS; hi ha gent que encara l'anomena així, però la gran majoria l'anomena porta Zoko. Aquesta és la forma en què les persones que anaven des de Xauen a Tetouan es van passar, i la gent de la muntanya i de tot arreu van venir a vendre al mercat. Al principi venien burros... i ara lloguen cotxes o camions a la població local, que les diferents persones que arriben d'un mateix lloc i venen utilitzen per arribar a Bab Souk. A més, les persones que treballen al mercat mantenen el seu material a prop del mercat en talles locals perquè no hi hagin de portar tot el que cal cada vegada que hagin de venir a treballar al mercat.

L'accés principal a la plaça és a través del carrer Abdessalam Benmchich, que finalitza aquí la ruta, en una rotonda construïda entre 2006 i 2007, que ocupa la meitat de l'espai. Des d'aquest carrer que mira a Bab Souk hi ha una vista panoràmica de la plaça amb les muntanyes del Rif.

Un local, de 34 anys

Va nèixer a Bab Souk i encara hi viu. Li encanta la plaça i sovint s'asseu a les escales, a prop de la porta amb les seves amistats en diferents moments del dia perquè és un lloc que sempre és segur. Li agrada conèixer gent que ve de turisme i explicar-los la història de Bab Souk.

Un propietari d'una cafeteria, de 56 anys

Afirma que el mercat no el molesta mentre no posin les paradetes davant de la seva terrassa. Creu que si ho mouen, no l'afectarà perquè, encara que estigui més ple de gent els dilluns i els divendres, la seva clientela és la mateixa sigui quina sigui la situació, la raó o el dia.

Un venedor de fruites, de 41 anys

Està acostumat a aquest lloc i no vol moure's. Confirma que té tot a la plaça de Bab Souk: la seva clientela, les seves amistats i tota la seva rutina. També va reforçar la seva posició amb molts arguments: les paradetes seran meïes cares de llogar, el que no es pot permetre, la seva ubicació és a prop d'una muntanya des d'on cauen pedres, per això és insegura i llunyana a la població local. Ell espera que no canviï res.

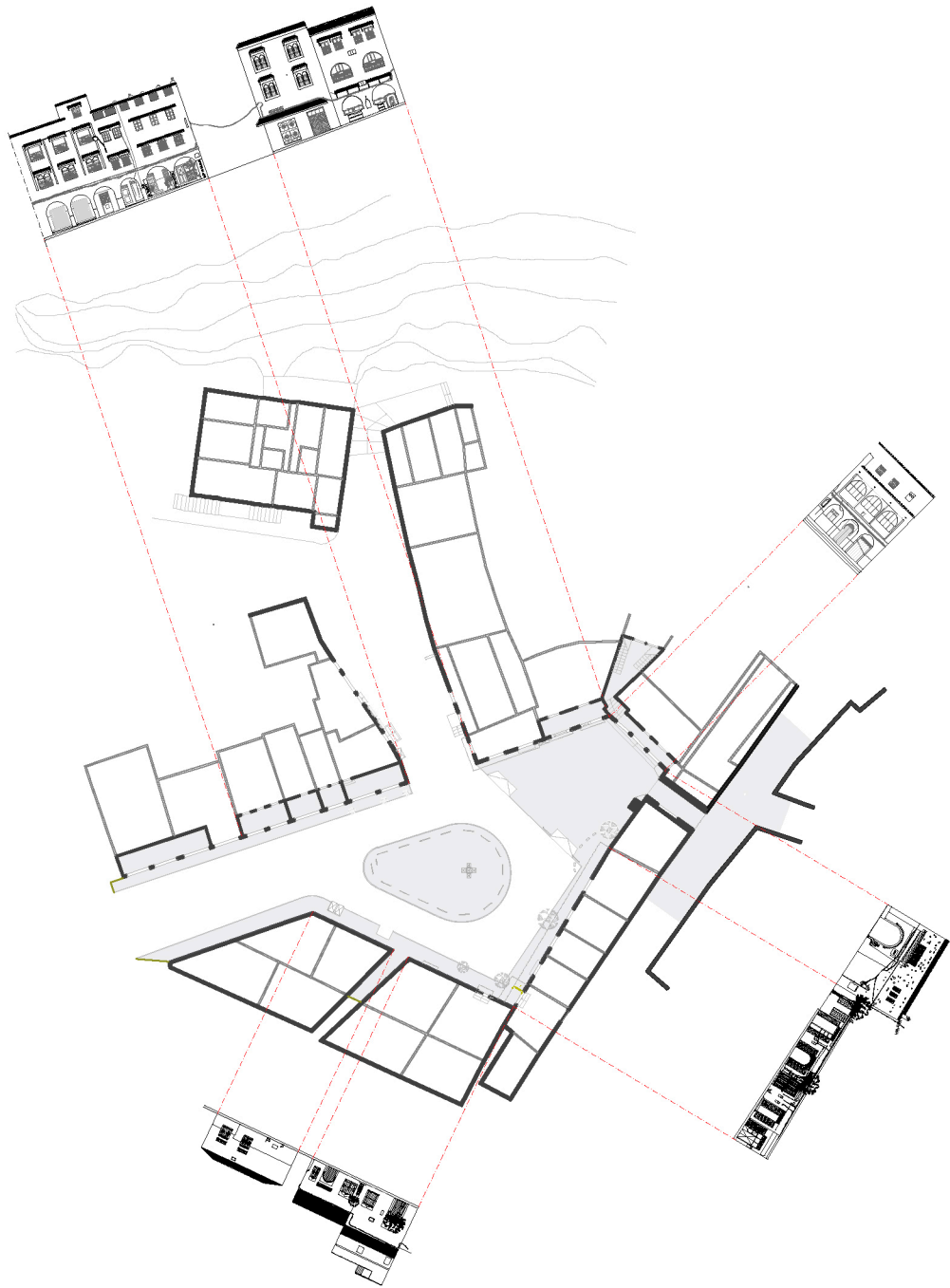
Una dona venedora de pastissos tradicionals, de 48 anys

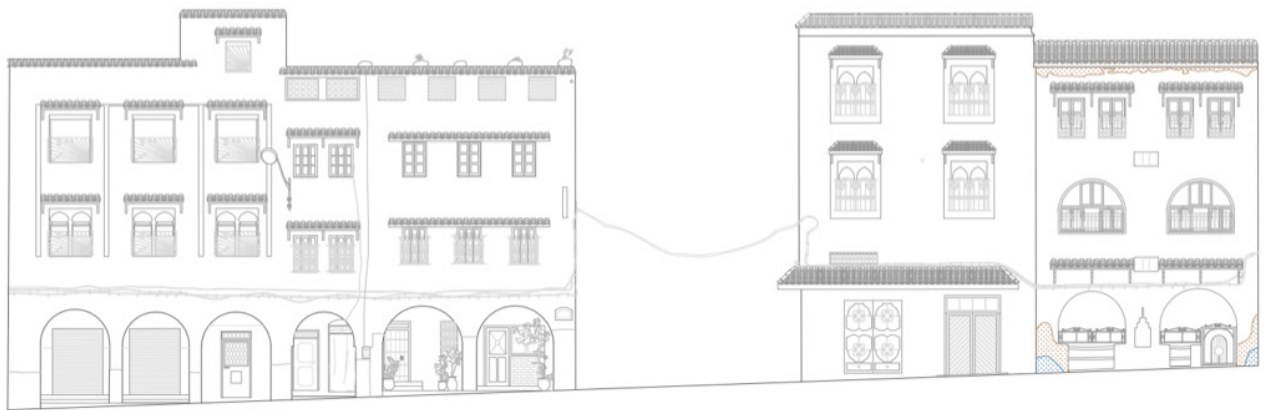
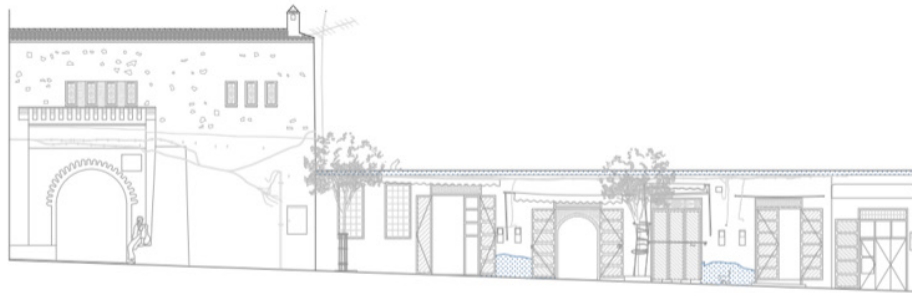
Li encanta treballar a Bab Souk. És com una mare per a molta joventut. L'únic problema, segons ella, és la recollida d'escombraries. Espera que la gestió dels residus millorarà.

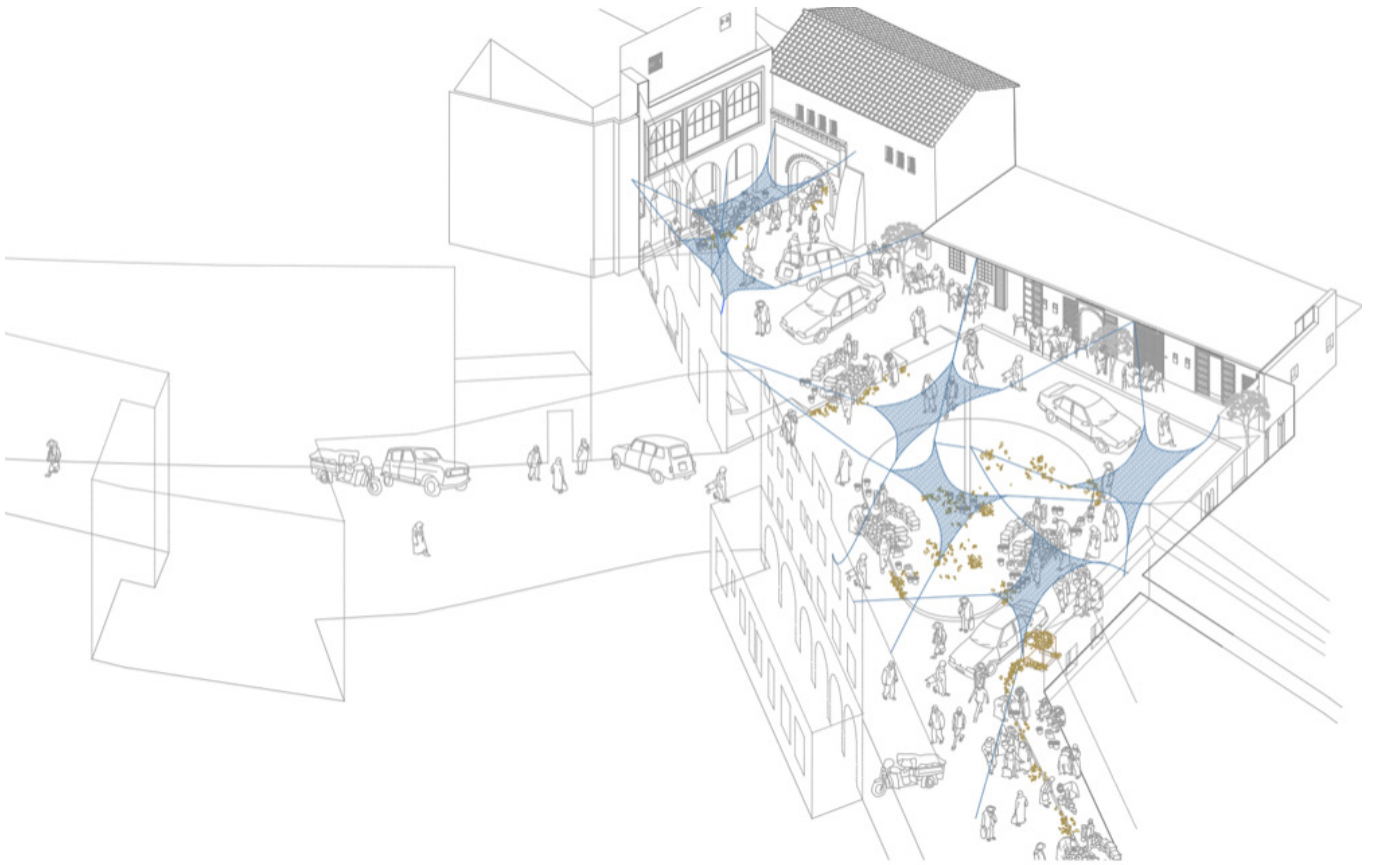
Propietari d'un hotel, de 61 anys

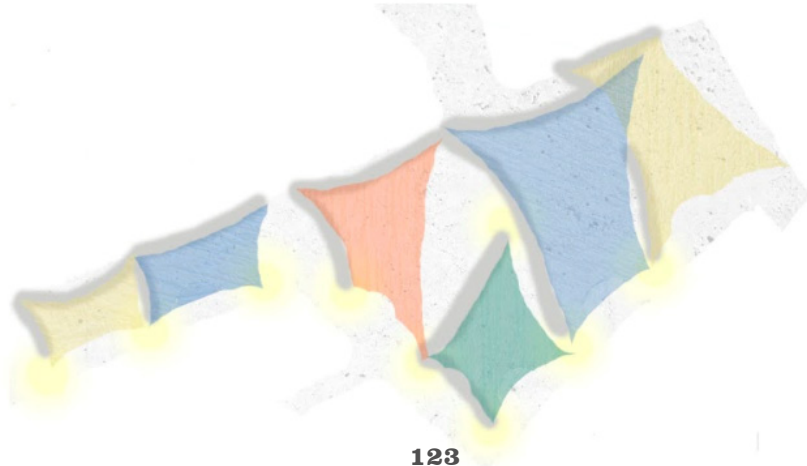
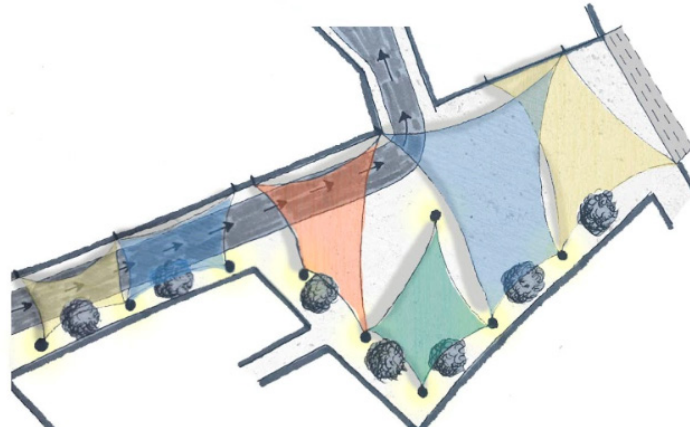
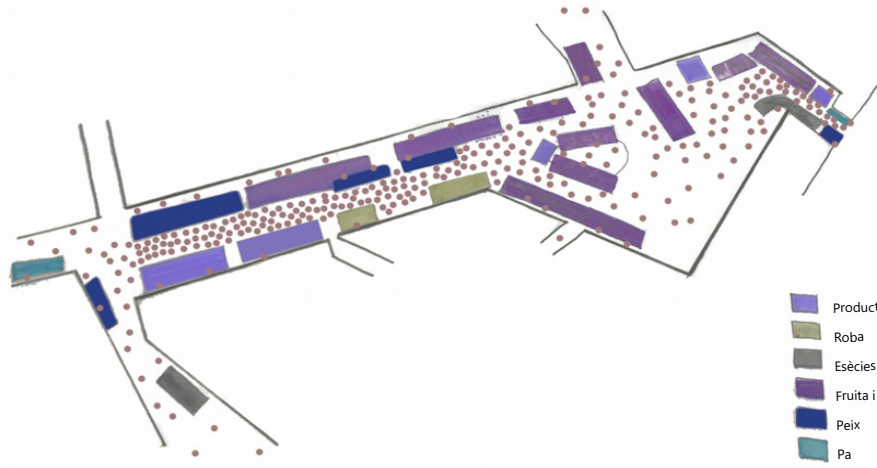
No li importa si el mercat es mou. Pensa que tindria menys soroll els dilluns i divendres. A més, els cotxes podrien arribar fàcilment a la plaça on es troba el seu hotel, així els seus clients no es queixarien.

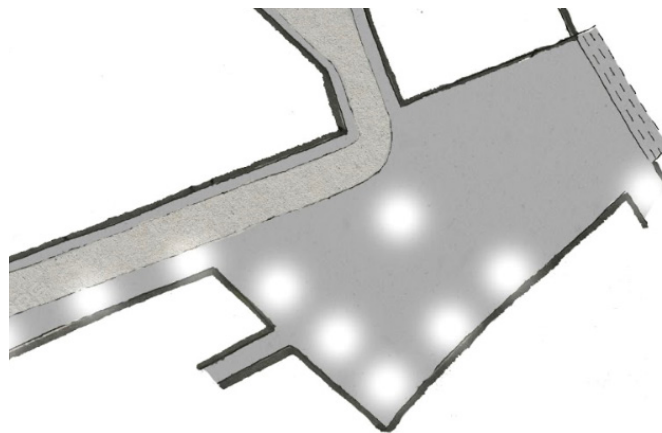
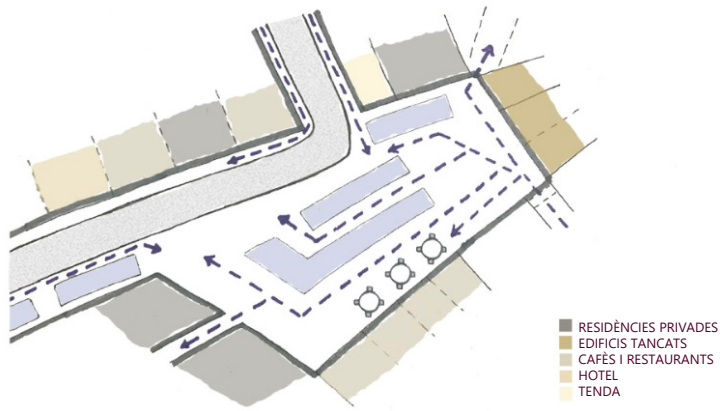
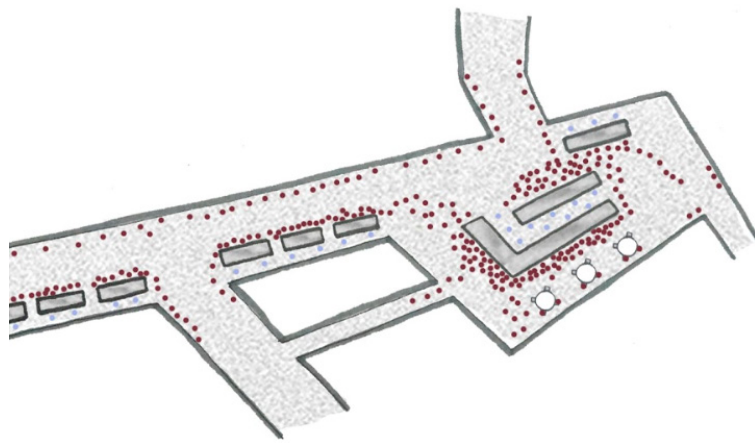

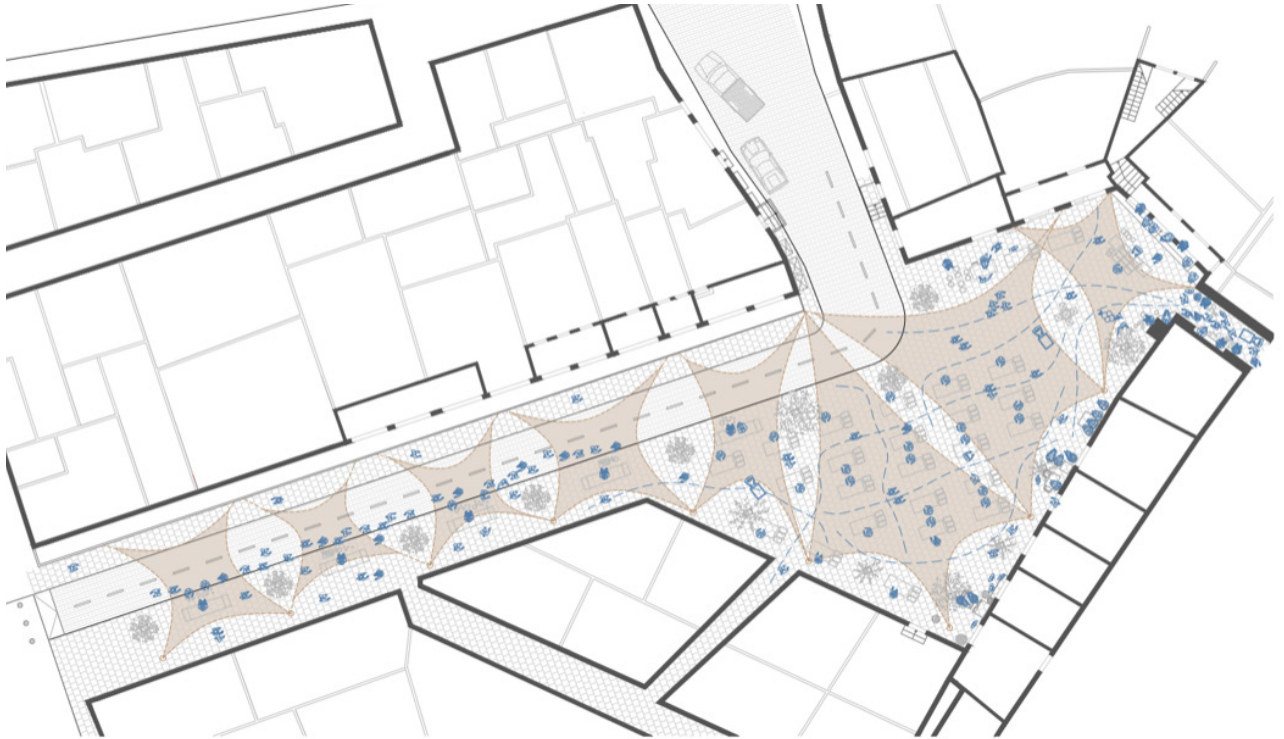

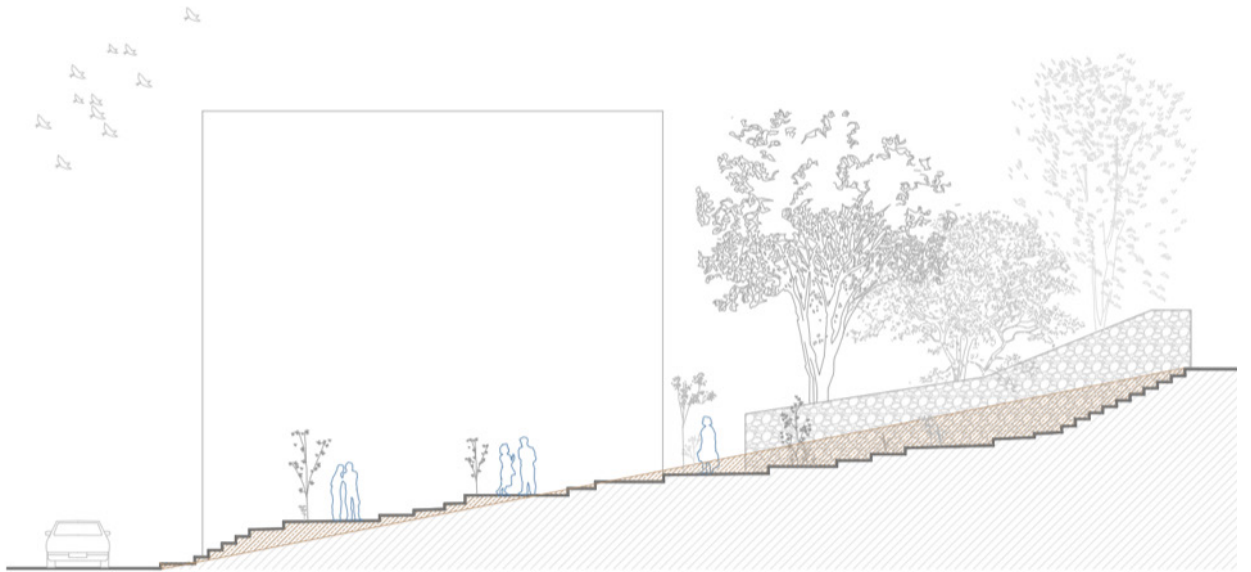

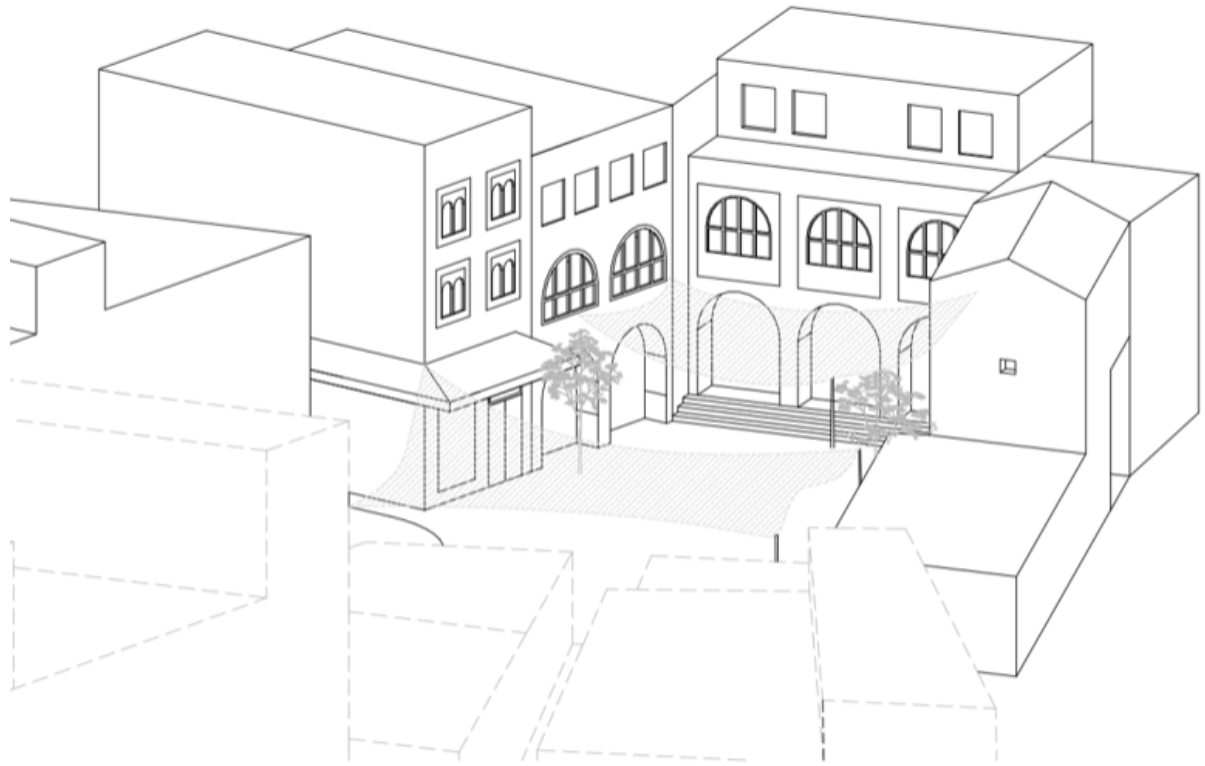

Conclusió

Els projectes ens mostren que amb pocs recursos i intervencions relativament modestes, els quatre espais públics poden millorar considerablement. Especialment en termes d'ús, treballaran millor, racionalitzant les activitats en curs i facilitant-ne de noves.

Un tema principal en les quatre localitzacions és afavorir la topografia. Chauen es troba en un pendent pronunciat. Probablement aquesta és la seva principal característica, ja que té diverses conseqüències sobre el paisatge urbà. Chauen es corona amb uns miradors increïbles al seu territori, amb escales pintoresques, murs de contenció, rampes i terrasses que contenen i componen el seu sòl. Però el que fa que una part de la seva identitat sigui d'altra banda difícil de gestionar; a la rotonda de la Medina el trànsit no és el problema, ja que està prohibit a alguns carrers i temps establerts, i es realitza mitjançant furgonetes en miniatura que no interfereixen amb vianants ocupats. La dificultat pertany a les pròpies persones que les transiten. És per això que tots els projectes estan treballant en connexions internes i maneres de creuar i seguir les "places".

I de vegades les propostes van més enllà: a Al Hauta la plaça s'estén fins al nivell superior de la construcció d'artesanaria, mentre que a Bab Souk (l'únic lloc fora de la Medina) s'està plantejant un nou tràfic de trànsit per evitar molestar l'activitat del mercat. Els altres dos projectes organitzen el terreny per fer que els llocs no només siguin més accessibles, sinó també més còmodes i / o més interessants.

Complementant el treball amb el terreny, tots els projectes tracten amb mobiliari urbà. Augmentar el nombre d'elements bàsics com bancs i llums, proposar-los noves ubicacions i, sovint, utilitzar-los per estructurar l'espai, és comú a totes les propostes. Alguns llocs funcionen amb elements especials, com les marquesines per al mercat o les exposicions de Ben di Ben. Aquests elements es desenvolupen de manera que es puguin muntar i desmuntar fàcilment, fent que les persones usuàries participin activament en la disposició de l'espai urbà. Les persones usuàries també són convidades a cuidar els arbres i les plantes.

Mitjançant l'adaptació i el reomplert de la topografia, i mitjançant la millora del mobiliari urbà, es poden desenvolupar més activitats. Tots els projectes tenen en compte les activitats actuals que permeten dur-les a terme amb més comoditat. Però, al mateix temps, les propostes tracten de proporcionar espais prou flexibles per ser utilitzats també en altres maneres inesperades. Tot i que subratlla la seva especificitat, tots els espais estan dissenyats per tal de generar usos addicionals.

Els quatre projectes no estan treballant en patologies constructives. En el cas que es desenvolupin els projectes, caldrà identificar i documentar les patologies existents, analitzar el seu origen i, en conseqüència, proposar maneres de classificar-les.

Paral·lelament, és molt recomanable elaborar estratègies de neteja i manteniment d'aquests quatre llocs en particular (especialment Bab Souk) i de l'espai públic de la Medina en general, que hauria de suposar també la participació activa dels usuaris.

Crèdits:

Ayoub Bouibaouen, Meriem Baksys,
Salma Essidaly, Fatine Sordo,
Kenza Idrissi, Doha Sobhi,
Salma El Bouyahyaoui, Manuel Bordas Fàbregas,
Clara Caldés Ortín, Eva Caro García,
Eduard Celma Garcia, Natàlia Comet i Raurich, +
Laura Fernández Miró, Andrea Gago Alonso, Adrian Galán
García, Albert Jiménez Rodríguez,
Emma Maev O'Connell, Laura Oliver Massanet, Joséphine
Ombredane, Tura Rissech Bou,
Jose Simó Miñana, Teresa Sumerakin Amich,
Iñigo Unceta-Barrenechea Merino, Nora Varela Azcue,
Amaia Zubimendi de la Hoz, Helena Armengol i Biosca,
Oriol Cruz i Trullàs.

Ajuntament de L'Hospitalet

